

Стенографски дневник

НА

50. заседание

Петък, 12 март 1943 г.

Открито в 17 ч. 5 м.

Председателствувал председателят Христо Калфов.

Секретари: Димитър Сараджов и Светослав Славов.

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.		Стр.
Съобщения:		2. За изменение и допълнение на закона за осигуряване на умствените работници. (Първо четене)	1009
Отпуски	1003	3. За допълнение на закона за обществените осигуровки. (Първо четене)	1010
Предложение	1003	4. За сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 200.000.000 лв. за проучване на природните богатства в България и за минно-технически цели. (Първо четене)	1010
Законопроекти:	1003	5. За осигуряване на търговците. (Първо четене)	1011
Дневен ред:		Дневен ред за следващото заседание	1018
Законопроекти:			
1. За многодетните български семейства. (Второ четене — приемане)	1003, 1003		
Говорили: Димитър Сараджов	1005, 1006		
Докладчик Серафим Георгиев	1006, 1009		
Крум Митаков	1008		
Кирил Минков	1009		

Председател Христо Калфов: Има нужният брой народни представители. Отварям заседанието.

(Отсъствуват народните представители: Гето Кръстев, Дочо Христов, Жико Струнджев, Иван Недялков, Игнат Хайдудов, Илия Слаевков, Минчо Ковачев, Найдено Райнов, Недялко Коюмджиев, Петър Марков, арх. Петър Дограмаджиев, Спас Маринов, Стамо Колчев, Стоян Димов и Тодор Кожухаров.)

Има да ви направя следните съобщения.

Разрешен е отпуск на следните г-да народни представители:

Гето Кръстев — 1 ден, Косю Анев — 1 ден, Минчо Ковачев — 1 ден; Найдено Райнов — 1 ден; Недялко Коюмджиев — 1 ден; арх. Петър Дограмаджиев — 1 ден, Спас Маринов — 1 ден, Стоян Димов — 1 ден и Стефан Радионов — 3 дни.

Г-да народни представители! Постъпила е молба от народния представител г-н Тодор Кожухаров, който се е ползвал с повече от 30 дни отпуск, за един ден отпуск. Които са съгласни, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпили са:

От Министерството на земеделието и държавните имоти — проекторешение за одобрение 83. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 2 март 1943 г., протокол № 32, относно картофите „Бинте“.

От същото министерство — законопроект за земеделския машинен инвентар.

От Министерството на финансите — законопроект за разрешаване на извънреден бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на държавните и на гарантираните от държавата дългове за 1943 бюджетна година в размер на 1.500.000.000 лв. и за изменение на чл. 2 от закона за извънредния бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на държавните дългове за 1942 бюджетна година в размер на 3.025.000.000 лв.

Ще бъдат раздадени на г-да народните представители. Минаваме към дневния ред.

Министър Петър Габровски: Аз бих молил, ако може, да минем направо към точка шеста от дневния ред.

Председател Христо Калфов: Г-н министърът на вътрешните работи и народното здраве предлага да минем направо към точка шеста от дневния ред. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка шеста от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за многодетните български семейства.

Моля г-н докладчика да докладва законопроекта.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„ЗАКОН

за многодетните български семейства

Чл. 1. Този закон цели да способствува за създаването, запазването и развиването на здрави многодетни български семейства.“

Председател Христо Калфов: Които приемат заглавието и чл. 1 на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„I. Настъргчение на браковете за български семейства

Чл. 2. На настъргчаване за встъпване в брак подлежат двойките, които отговарят на следните условия:

- а) мъжът да не е по-стар от 40 години;
- б) мъжът и жената да са българи и български поданици;
- в) да са предбрачно медицински освидетелствувани и намерени годни да встъпят в брак, съгласно следващия член“.

Председател Христо Калфов: Които приемат заглавието на глава I и чл. 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 3. Предбрачно медицинско освидетелствуване се извършва безплатно от служебен лекар, според издадените за това наредби от Главната дирекция на народното здраве. Лекарят издава свидетелството за годност за встъпване в брак, ако установи, че лицето не е душевно болно, че не е недоразвито и че няма наследствени недъзи или болест, които да увредят на поколението.

Министърът на вътрешните работи и народното здраве може да определи с наредба нарочни служебни места за предбрачно освидетелствуване.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 4. Брачните двойки, които отговарят на условията по чл. 2 и са бедни от първа категория, се ползват от следните облаги при встъпване в брак:

- а) освобождаване от държавни, общински, църковни и други публични такси, бери и герб всички книжа, удостоверения и други, свързани с бракосъчетанието;
- б) освобождаване от заплащане на всякакви църковни такси за бракосъчетанието.

Дължимите църковни такси по предходната разпоредба се заплащат от фонда за многодетни български семейства, по ред, определен в нарочна наредба, издадена от министъра на вътрешните работи и народното здраве, в съгласие с министъра на външните работи и на изповеданията.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 5. Брачните двойки, които отговарят на условията по чл. 2, могат да получат от фонда за многодетни български семейства заем за сключване на брак.“

Размерът на заемите се определя ежегодно в бюджета на фонда. Заемите се отпускат с бонове на името на съпруга и служат за покупка или обзавеждане на жилище, или подобрене на стопанството, или на друга професионална дейност от съпрузите.

Боновете се осребряват на продавача или доставчика от клоновете на Българската земеделска и кооперативна банка, ако се представят и копия от издадените фактури или разписки.

Боновете, както и купените от тях вещи, не могат да се отчуждават или заповират.

Заемът може да бъде разрешен и преди брака, но предаването на боновете става след сключването на брака. Искането за заем може да бъде направено най-късно до шест месеца след сключване на брака.

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 5, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 6. Молбата за заем се подава от съпруга, съответно бъдещия съпруг. В молбата трябва да има декларация, че семейството ще изпълнява всички наредби на Главната дирекция на народното здраве по хигиената на семейството и детеотглеждането. Молбата се подава до общината, в която е местожителството на молителя. По нея се произнася кметът или помощник-кметът и околийският лекар заедно; последният може да бъде заместен от общински или участъков лекар. Молбата, заедно с мнението на кмета и лекаря за отпускане на заема и неговия размер, се изпраща в Главната дирекция на народното здраве, която решава въпроса. Кметът и лекарят могат да дадат мотивирано отрицателно мнение за отпускане на заема, ако преценят, че целта, за която се иска, не отговаря на целите, посочени в чл. 5, алинея трета, или че брачната двойка е с добро материално положение, което изключва нуждата от такъв заем.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 6, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 7. Заемът за сключване на брак се погасява 10 години, с шестмесечни анюитетни вноски при 4% годишна лихва. Паденият на първата анюитетна вноска е първият ден на петото шестмесечие от датата на сключване брака.“

При закъснение в плащането на анюитетните вноски по заема събира се допълнителна лихва-глоба от 2% върху просрочената вноска за просрочено време.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 7, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 8. Непогасеният остатък от заема става изискуем:
а) когато съпрузите се разведат или разделят за повече от година;
б) когато няма родени от брака деца в продължение на шест години от сключването му, или когато до същото време не са осиновени или няма доведени или заварени деца;
в) когато се установи, че семейството не изпълнява наредбите на Главната дирекция на народното здраве по хигиената на семейството и детеотглеждането (чл. 6);
г) когато бъдат просрочени три последователни вноски по заема. Изискуемият остатък от заема се събира по реда на закона за събиране на преките данъци. До окончателното му събиране тече и лихвата-глоба по чл. 7.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 8, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 9. Мъжете от брачните двойки, подлежащи на насърчение съгласно чл. 2, се освобождават от временна трудова повинност през годината на сключване брака или през следната година, ако за текущата повинност е платена или отбита.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 9, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 10. Удръжките върху заплатите на брачните двойки-служители, предвидени в чл. 5, алинея втора, от закона за бюджета на държавата за 1935 г. и отговарящи на условията по чл. 2 от този закон, се премахват, ако бракът е сключен след влизане на този закон в сила.“

Забележка. Разпоредбите на настоящия член не се прилагат, ако в продължение на 3 години брачната двойка не роди дете.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 10, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„II. Насърчаване на ражданията в българските семейства

Чл. 11. Всяка бременна българска жена и родилка се намира под закрилата и покровителството на държавата.

Забранено е да се предизвиква изкуствено помиятане, освен ако това се налага по установени от Висшия медицински съвет медицински указания.

При позволено, съгласно предходната алинея, помиятане, то се извършва според наредба, издадена от Главната дирекция на народното здраве, въз основа на мнение на Висшия медицински съвет.

Всяка бременна майка в българско семейство се ползва от безплатен лекарски надзор и безплатна медицинска помощ през време на бременността си и при раждането.

За удостоверяване на горното санитарната власт я снабдява с нарочна медицинска книжка.

Бременна майка на служба в държавно, общинско и автономно учреждение или в обществено или частно предприятие има право на двумесечен платен отпуск, който може да използва преди и след раждането.

За удостоверяване на горното санитарната власт я снабдява с нарочна медицинска книжка.“

Председател Христо Калфов: Които приемат заглавието на гл. II и чл. 11, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 12. Ако семейството е сключило заем за встъпване в брак, при раждането на всяко дете се опрощава 25% от първоначалния размер на заема.“

Опрощаването се дава от органите, които разрешават заема (чл. 6) въз основа на писмена молба, придружена от акта на раждането и медицинската книжка за бременността, и то ако от последната е видно, че медицинските съвети са редовно изпълнявани, което служебният лекар е длъжен изрично да отбележи.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 12, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 13. Всички преки данъци, които родителите в българско семейство плащат, се намаляват с 40% за годината, през която се е родило третото дете, с 50% за през годината, през която се е родило четвъртото дете и 70% за годината, в която се е родило всяко следващо дете. Размерът на опростеното за всички родени деца не може обаче да надминава 50.000 лв. Ако данъците са били платени, те се приспадат при плащането за следващата година.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 13, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 14. При раждането на второто и последващото дете в българско семейство бащата се освобождава от временна трудова повинност за годината, през която се е родило детето, или за през следващата година, ако повинността е била вече платена или отбита.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 14, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 15. Ако родителите в българско семейство са били от първа и втора категория, от фонда за многодетни български семейства може да им се отпусне помощ при раждането на детето до размер, определен ежегодно в бюджета на фонда за многодетни български семейства.“

Помощта се отпуска от органите по чл. 6, при писмена молба, придружена с препис от акта за раждането и свидетелство за бедност.

Помощта се отпуска с бонове за задоволяване на първоначалните обикновени нужди по отглеждането на детето. Боновете се осребряват по реда на чл. 5.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 15, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 16. Освобождават се от удържката от 10% върху заплатите и повишенията на съпрузите-служители, предвидени в чл. 5, алинея втора, от наредбата-закон за бюджета на държавата за 1935 г. съпрузите-служители, които имат поне едно дете.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 16, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„III. Подпомагане на многодетните български семейства и на семействата с три деца

Чл. 17. За многодетно се счита всяко българско семейство с четири или повече живи деца.

Подлежат на подпомагане, както това е указано в следващите разпоредби, и семействата с три живи деца.

Семейството, добило качеството на многодетно, не губи това качество в продължение на три години, ако поради смърт броят на децата се намали под четири, изключая случая, когато детето или децата са загинали при изпълнение на служебен или обществен дълг, в който случай семейството запазва правото си на многодетно. Не се прави разлика при броя на децата между законни, узаконени, осиновени, доведени, заварени или природни, във връзка с определяне на едно семейство като многодетно.“

Председател Христо Калфов: Които приемат заглавието на глава III и чл. 17, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 18. Многодетните български семейства, както и тези с три деца, се ползват от право на предпочитане при оземляване, при наемане на общински, училищни, фондови и други обществени земи и имоти, при обзавеждане на модерни земеделски стопанства, при отпускане на кредит и с намалени цени земеделски машини, сечива, плодни дръвчета и др., при даване разрешителни за търговия и занаяти, при настаняване на работа безработни, при даване на горски етати.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 18, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 19. Многодетният баща на българско семейство се освобождава от временна трудова повинност завинаги.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 19, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! Постъпило е предложение от народния представител г-н Димитър Сараджов. Той предлага да се прибави нов чл. 19а със следното съдържание: (Чете) „На родителите в българско семейство с годишен доход до 300.000 лв., всички преки данъци се намаляват с: 40% при три деца, с 50% при четири деца, с 60% при пет деца, със 70% при шест деца, а при седем и повече деца се освобождават от плащане преки данъци.“

С това предложение г-н министърът на финансите не е съгласен.

Има думата народният представител г-н Димитър Сараджов.

Димитър Сараджов: (От трибуната) Г-да народни представители! За да направя това предложение, аз имам пред вид чл. 13, който вече приехте окончателно и според който всички преки данъци, които родителите в българско семейство плащат, се намаляват с 40% за годината, през която се е родило третото дете, с 50% за през годината, през която се е родило четвъртото дете, и 70% за годината, в която се е родило всяко следващо дете.

Г-да народни представители! Ако ние намаляваме преките данъци за годината, през която се е родило третото или следващото дете, то още повече се налага да дадем намаление на преките данъци и след това, когато детето е пораснало и се изискват по-големи грижи за неговото отглеждане. Това не е само у нас — ако го приемем. Така е във всички държави, където се дават облекчения на многодетните родители. Та намалението на данъчното бреме ще бъде чувствително именно тогава, когато се даде не само за през годината, през която се е родило детето, но и за по-нататък, когато тежестите на семейството са по-големи, когато детето тръгне на училище. Сега ние даваме облекчение на данъчното бреме само за годината, през която се е родило детето, а за по-нататък, когато нуждите на семейството нараснат, когато детето трябва да върви на училище, когато разходите на семейството за дрехи, за храна и пр. са по-големи, ние не даваме облекчение. С други думи, ние казваме на многодетното семейство: ако се роди дете, ще те облекчим само за годината, през която се е родило детето, а за другите години ще те натиснем и ще искаме да плащаш целия данък. Това, г-да народни представители, е и неморално: подмамваме семейството с едно облекчение в данъчното бреме да има гребто и последващо дете, а след това, за другите години, искаме да плаща цялото данъчно бреме.

Аз смятам, че ще бъде много логично от Народното събрание, ако приемем намаление на данъчното бреме и за следващите години в тези проценти, които са визирани в чл. 13.

Аз поставям и една граница в доходите на семействата, които ще имат право на това облекчение. Аз не искам, и онова семейство, което има милиони доходи и има пет, шест, седем деца, да бъде освободено от плащане на преки данъци. Аз искам да бъде намалено данъчното бреме само на семействата, които имат по-малки доходи — до 300.000 лв. годишно. Ако г-н министърът намира, че 300.000 лв. са много, аз съм съгласен да намалю тази сума до 200.000 лв., и в такъв смисъл изменям предложението си — до 200.000 лв. годишно. На семейства, които имат до 200.000 лв. годишен доход, да се намалят преките данъци с процентите, визирани в чл. 13.

Аз моля, г-да народни представители, да приемете това предложение. То е твърде справедливо и е необходимо да направим това в момента, когато гласуваме законопроекта за многодетните български семейства.

Председател Христо Калфов: Ще поставя на гласуване предложението на народния представител г-н Димитър Сараджов, да се прибави нов чл. 19а със следното съдържание: (Чете) „На родителите в българско семейство с годишен доход до 200.000 лв., всички преки данъци се намаляват с: 40% при три деца, с 50% при четири деца, с 60% при пет деца, със 70% при шест деца, а при седем и повече деца се освобождават от плащане на преки данъци.“

С това предложение г-н министърът на финансите не е съгласен.

Които г-да народни представители приемат това предложение на г-н Сараджов, моля, да вдигнат ръка. Малцинство, Събранието не приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 20. На многодетните български семейства, които са бедни от първа и втора категория, може да се отпускат месечни парични

помощи от фонда за многодетни български семейства за четвъртото и всяко следващо дете, до навършването до петгодишна възраст на детето. Размерът на помощта се определя ежегодно в бюджета на фонда. Помощите се отпускат в бонове тримесечно. Осребряването им става по реда на чл. 5. Отпускането на помощите става от органите по чл. 6.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 20, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 21. Учредява се държавен почетен знак за многодетната майка в българско семейство, който се връчва или променя по тържествен начин всяка година на многодетните майки със съответната грамота.

Държавният почетен знак за многодетство е: бронзов за живородени четири деца; сребърен — за родени 5 или 6 деца и златен — за родени седем и повече деца.

На майките с три деца се връчва малък бронзов знак.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 21, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 22. Почетният знак за многодетство дава следните права на многодетната майка:

а) право на три пътувания (отиване и връщане) годишно по държавните превозни средства, с 50% намаление — за носителките на бронзовия знак, с 65% намаление — за носителките на сребърния знак, и безплатно — за носителките на златния знак.

Забележка. Министерският съвет, по доклад на министъра на железниците, пощите и телеграфите, може да постанови временно неприлагане на горната разпоредба, ако условията по товарния и пътнически трафик наложат това;

б) право на пътуване с предвидените в точка „а“ намаления по общинските превозни средства;

в) отреждане на почетни места при тържества, манифестации, панаири и други такива;

г) право на пререждане навсякъде, където има натрупване на хора, чакащи ред за определена работа — във влакове, трамваи, автобуси, гишета и пр. — с задължение на всеки да им стори път;

д) право на лекуване в държавни, общински и обществени лечебни заведения и бани, с 50% намаление за носителките на бронзовия знак, 75% намаление за носителките на сребърния и безплатно за носителките на златния знак.

Забележка. Майките с три деца се ползват от правата по букви „в“, „г“ и „д“; в последния случай облагата е еднаква с тези на носителките на бронзовия знак.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 22, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 23. Децата от многодетни български семейства, както и на семействата с три деца, се ползват със следните привилегии:

а) предпочитане при равни условия при постъпване в различни учебни заведения, където приемането е ограничено;

б) предпочитане при равни условия при отпускане на държавна, общинска или друга обществена и частна служба, или при настаняване при безработица;

в) предпочитане при равни условия при приемане в детски домове, детски градини, почивни домове, болници, санаториуми и пр.;

г) предпочитане при равни условия при отпускане на държавни стипендии;

д) безплатно домашно, амбулаторно и болнично лечение, ако семейството има доход до 300.000 лв. годишно;

е) намаление и освобождаване от такси в държавните и на търговско-индустриалните камари учебни заведения, начинаей от началото на 1942/1943 учебна година: за първото дете се плаща 1/2 от следувемите се такси, за второто — 1/4, а останалите се освобождават, ако семейството има доход до 300.000 лв. годишно;

ж) 30% намаление от цените на редовната тарифа при превоз с държавни или общински превозни средства, ако пътуването е свързано с учението на детето или с негова болест и ако семейството има доход до 300.000 лв. годишно. Това намаление не изключва останалите, на които децата имат право на друго основание.

Забележка. Разпоредбата на забележката към буква „а“ на чл. 22 има приложение и за буква „ж“ на този член по отношение на пътуването с държавни превозни средства.

Под „деца“, по смисъла на този член, се разбират неомъжени и неомъжени деца, които живеят в едно семейство с родителите си и са в тежест на последните по издръжката.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 23, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„IV. Ограничаване на правото за наследяване и върхнини върху дажба по наследствата и пр. в полза на фонда за многодетните български семейства

Чл. 24. Когато наследодателят не е оставил законни наследници до пета степен включително, наследството се придобива по силата на този закон от фонда за многодетни български семейства.“

Председател Христо Калфов: Които приемат заглавието на глава IV и чл. 24, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 25. В полза на фонда за многодетни български семейства се събират 10% върхнини върху данъка върху имоти, придобити по безвъзмезден начин.

Освобождават се от плащането на тази върхнина низходящите на наследодателя, завещателя или дарителя, съответно преживелият съпруг, ако има дете или е имал поне две деца.

Освобождават се от плащането на същата върхнина и всички, които са освободени от плащането на самия данък върху имоти, придобити по безвъзмезден начин, съгласно закона за същия данък.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 25, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„V. Фонд за многодетни български семейства

Чл. 26. При Главната дирекция на народното здраве се създава фонд за многодетни български семейства.

Бюджетът на фонда се гласува с бюджетите на разните фондове на държавата.

В разходната част на бюджета на фонда се гласуват, освен кредити за осъществяване целите на този закон, още и кредити за персонал и канцеларски разходи по отдела за многодетни български семейства.

Гласуваните кредити в бюджета на фонда се делегират на главния директор на народното здраве, началника на отдела за многодетни български семейства и началника на бюджетоконтролното отделение при Главната дирекция на народното здраве, които съставляват управителния комитет на фонда и извършват разходите съгласно закона за бюджета, отчетността и предприятията.

Бюджетоконтролното отделение при Главната дирекция на народното здраве извършва контрола относно законосъобразността по поемане на задълженията и плащанията, чрез визирване на книжата и издаване на платежните заповеди, които се подписват от главния директор на народното здраве и началника на бюджетоконтролното отделение. Платежните заповеди се визират и от Върховната сметна палата. За този контрол се спазва предвиденият в закона за бюджета, отчетността и предприятията ред.

Оправдаването на разходите става по общия ред пред Върховната сметна палата.“

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 26, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„Чл. 27. Освен приходите, предвидени в глава IV и чл. 36 от този закон, фондът за многодетни български семейства получава и: а) върхнина 2% върху патентите по членове 7, 8 и 11 върху данъка-занятие, внасян въз основа на оборота и по особените правила върху безобложния данък-занятие, по чл. 20 от наредбата-закон за данъка върху приходите, върху поземления данък и върху данъка-сгради за от началото на 1943 г.

Върхнината не се налага върху данъка-занятие по чл. 6; чл. 10, т. 2, само за доставки от странство; за процентното увеличение по чл. 13, алинея втора, чл. 15, алинея четвърта, за данъка върху приходите от наеми по чл. 20, както и за данъка-занятие по чл. 40, а по отношение облагането на проходащите лица (включително и амбулантните търговци и занаятчии), с вероятен чист приход до 36.000 лв. включително, годишно;

б) годишна субсидия от държавата, предвидена в бюджета на Министерството на вътрешните работи и народното здраве. Ежегодно Министерският съвет при одобряване бюджетопрокта на държавата определя, по доклад на министъра на вътрешните работи и народното здраве, размера на тази субсидия, съобразно наличните средства на фонда и нуждите;

в) процент от поземления данък, събиран от всяка община в размер, утвърден от Министерския съвет, по доклад на министъра на вътрешните работи и народното здраве;

г) данъкът по чл. 5 от наредбата-закон за бюджета на държавата за 1935 г. и увеличенията, предвидени в членове 11а, буква „а“, 15а, буква „а“, и 51, пункт 3, точка а, от наредбата-закон за данъка върху приходите.

Жените не плащат данъка по чл. 5 от наредбата-закон за бюджета на държавата за 1935 г.“

Председател Христо Калфов: Г-да народни представители! Постъпило е предложение от народния представител г-н Сараджов, на буква „г“ от чл. 27 да се даде следната редакция: (Чете)

„Данък от всички ергени, включително вдовците без деца и разведените без деца, изключая монашествуващите, вдовствуващите свещеници, военнослужащите и военноинвалидите, в размер, определен по следната таблица: за облагане бруто месечен доход в лева:

от 3.001 до 4.000 лв.	— 5%;
„ 4.001 „ 6.000 „	— 6%;
„ 6.001 „ 8.000 „	— 7%;
„ 8.001 „ 10.000 „	— 8%;
„ 10.001 „ 12.000 „	— 9%;
„ 12.001 „ 15.000 „	— 10%;
„ 15.001 „ 20.000 „	— 12%;
„ 20.001 „ нагоре „	— 15%.“

Димитър Сараджов: Искам думата.

Председател Христо Калфов: Имате думата.

Димитър Сараджов: (От трибуната) Г-да народни представители! С постановлението на чл. 27 — във всичките му пунктове — ние търсим приходи за фонда „Многодетни български семейства“. Безспорно ще търсим приходи там, където можем да ги намерим; ще ги вземем от тези, които следва да ги дадат.

В проекта, който гласувахме на първо четене, имаше една таблица, сходна на тази, която аз давам като предложение, само че с по-големи проценти.

Вчера в комисията най-дългите разисквания, най-големите спорове станаха точно по тая таблица към пункт „г“ от чл. 27. След дълги спорове се прие, ергенският данък да бъде премахнат.

Г-да народни представители! Във всички държави — и в Германия, и в Италия, и другаде — където има закон за поощрение на раждаемостта, има такъв данък. И много правилно Министерският съвет в проекта си бе предвидил такъв данък. Може процентите по таблицата да бяха големи, но Министерският съвет бе предвидял такъв данък. Аз считам сега, че ние ще трябва да приемем това, което бе предложил Министерският съвет в чл. 27 на законопроекта, който гласувахме на първо четене. Ергените, които нямат никакви тежести, никакви семейни задължения, аз мисля, че трябва да допринесат с нещо за увеличаване средствата на фонда „Многодетни български семейства.“

Ето защо правя предложение в смисъл да се обложат с данък всички ергени, включително вдовците без деца — а не вдовците, както г-н председателят, мисля, че прочете предложението ми — разведените без деца, изключая монашествуващите, вдовствуващите свещеници, военнослужащите и военноинвалидите, в размер, определен по следната таблица:

Малките доходи до 3.000 лв. месечно се освобождават от този данък — и без туй трите хиляди лева месечен доход са екзистенци-минимум за препитаване; със 100 лв. дневно днес едва може да преживява един ерген: този, който има от 3.001 до 4.000 лв. месечен доход, аз искам да бъдат обложени с 5% върху brutния им доход. В таблицата на проекта на Министерския съвет беше предвидено доход до 2.500 лв. месечно да се облага с 10%. Аз моля, по моето предложение, доход от 3.001 до 4.000 лв. месечно да се облага с 5%; от 4.001 до 6.000 — с 6%; от 6.001 до 8.000 лв. със 7%; от 8.001 лв. до 10.000 лв. — с 8%; от 10.001 лв. до 12.000 лв. с 9%; от 12.001 лв. до 15.000 лв. — с 10%; от 15.001 лв. до 20.000 лв. — с 20% и над 20.000 лв. с 25%.

Г-да народни представители! Това са минимални размери. Така, както се докладва пункт „г“ от чл. 27 от г-н докладчика, ясно е, че остава старият данък върху заплатите на ергените в размер на 5% и 10% съответно размера на заплатата. Значи, за фонда „Многодетни български семейства“ ще внасят проценти върху заплатата си само ергените-чиновници, а ергените от свободните професии, търговията, индустрията и навсякъде другаде се освобождават от този данък, като само се превизжда те да плащат 12% върхнината върху данъка си, каквато върхнината са плащали досега и която плащат всички — и многодетни, и малолетни, и женени, и ергени. Тази върхнина от 12% г-н министърът на финансите снощи я отстъпи в полза на фонда „Многодетни български семейства“ и така се поне от комисията. Това е много малко, г-да народни представители! Това е и несправедливо — чиновникът да внася 10% данък върху заплатата си, а хората от свободните професии, търговците и другите да внасят само 12% върхнината върху данъка си, а не и върху дохода си.

Понеже тази върхнина ще даде една много малка сума, моля да приемете таблицата, която аз изработих, защото е и справедлива, и защото по този начин ще може да дадем на фонда „Многодетни български семейства“ по-големи средства, които ще вземем от тях, които могат да ги дадат по-безболезнено.

Никола Василев: Това е демагогия.

Димитър Сараджов: Хубава демагогия! А това какво е, че ергените се били по-храбро от женените, защото нямали задължения към никого, а женените не се били, защото мислили за децата си!

Докладчик Серафим Георгиев: Г-да народни представители! По въпроса за ергенския данък, който е свързан с най-споровата точка от този законопроект, много ергени — за честта на ергените ще кажа, че малцина бяха против — приеха по начало да стане това, което изложи тук колегата Сараджов. Комисията обаче извърли ергенския данък — поне така, както бе предвиден в законопроекта — и се спря на старото положение, т. е. на статуквото: да плащат ергените така, както са плащали досега. Кой бяха съображенията за това? Първо, установено е не само за комисията, а и за Парламента, че раждаемостта намалява, но браковете не намаляват; имаме женитби достатъчно, но малко деца се раждат. Второ, тъй както се сведе въпросът за ергенския данък...

Димитър Сараджов: Средства се търсят.

Докладчик Серафим Георгиев: За да ви отговоря на този въпрос — за средствата — ще трябва да ви кажа, че поради изключенията, които трябваше да се направят, да се освободят редица категории ергени, ергенският данък се сведе до нищо. Той загуби фискалния си характер, защото на фонда даваше едва 3—4 милиона лева.

Щом като социално не бихме могли да поддържаме сега при тези настроения този данък, щом като фискално той не дава нищо по-съществено, г-н министърът на финансите, бидейки практичен човек, съобрази, че за целите на закона, за да бъдат насърчени многодетните, да бъдат запазени и техните деца, по-хубаво е, вместо

да се мотаем по ергенския данък, да увеличим връхнината по буква „а“ с 1%, от което само фондът ще получи към 130.000.000 лв.

Така ние се намерихме пред положението: какъв е смисълът на този ергенски данък, ще накараме ли с него ергените да се женят? — Не. Ще спечели ли фондът? — Пак не. Щом като предвидяхме всички тези изключения за бойците, за участващите във войните 1912-1913 г., 1914-1918 г., за върналите се сакати, недъгави, за вдовците и сираците и т. н., за военнослужащите и не знаей още за какви, една съвършено малка част остава да плаща този данък.

Нещо друго. Аз стоя и днес на становището, на което съм стоял, когато говорих по принцип по законопроекта, че ергенският данък трябва да се плаща, но за да се плаща един данък безболезнено, трябва да има всички условия за неговото плащане. Ние дойдохме до убеждението след толкова разисквания, че психологически у нас проблемът за ергенския данък не е узрял. Фактът, че хора, които са иначе за новия ред, които приказват тук на много висока гама по социалните проблеми, не можаха да смелят този данък; фактът, че във почва едно мъркане, една реакция: „Сега ли намерихме, трябва ли“ и пр. — накара комисията да счете, че в същност недоволствата, които се предизвикват от този по начало социален закон, не се компенсират с онова, което ще получи фондът от ергенския данък. И затова, без министърът на вътрешните работи да се е отказал от него по начало, без и министърът на финансите, който направи предложението да изоставим този данък, да не мислим за него, без дори в комисията да се е намерил човек, който да го отрече по принцип, намерихме, че е по-удобно да свием знамената за друго време, „по за песни достойно“. И заради това редакцията на буква „г“ от чл. 27 доби този вид, в който днес ви се предлага.

Председател Христо Калфов: Ще поставя на гласуване предложението на народния представител г-н Димитър Сараджов, с което предложението г-н министърът не е съгласен.

Димитър Сараджов: Министърът не е против.

Докладчик Серафим Георгиев: Министърът не е съгласен, още повече, че е прогресивен данък.

Председател Христо Калфов: Които приемат предложението на народния представител г-н Димитър Сараджов, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието не приема.

Които приемат чл. 27, както се докладва от г-н докладчика, с направените изменения от комисията, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„VI. Организация на службите за многодетни български семейства

Чл. 28. При Главната дирекция на народното здраве се създава отдел за многодетни български семейства, на който се възлага осъществяването на задачите, поставени в този закон.

Отделът за многодетни български семейства съгласува дейността на всички ведомства и частни начинания във връзка с целта на закона. Мероприятията на отделни ведомства, които имат такава цел, трябва да се предприемат след като се вземе мнението на отдела.

Отделът за многодетни български семейства се грижи за правилното отглеждане на подрастващото поколение, като под негов надзор и ръководство се поставят всички парамедицински и медико-обществени грижи за майката и детето.

Председател Христо Калфов: Които приемат заглавието на глава VI и чл. 28, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

Чл. 29. Устройството на отдела за многодетни български семейства се определя в бюджета на фонда (чл. 26, алинея трета) и правилник, издаден във връзка с него от министъра на вътрешните работи и народното здраве.

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 29, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

Чл. 30. При отдела се създава Съвет за българското семейство, в състав: министърът на вътрешните работи и народното здраве, главният директор на народното здраве, директорът на статистиката, представител от Св. синод на Българската православна църква, представител на Министерството на народното просвещение, представител на Министерството на финансите, двама представители на Медицинския факултет и един представител на Съюза на многодетните, представител на Българския лекарски съюз, представител на Съюза за закрила на децата в България, представител на Българския женски съюз и до пет сведущи лица, назначени с заповед от министъра на вътрешните работи и народното здраве, за две години.

Съветът се произнася по всички въпроси, с които бъде сезиран от министъра на вътрешните работи и народното здраве.

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 30, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

Чл. 31. Органите на отдела за многодетни български семейства са, освен нарочно назначените при отдела служители, и всички органи на Главната дирекция на народното здраве, кметовете и всички държавни и общински служители, ако бъдат натоварени с заповед

на министъра на вътрешните работи и народното здраве. Когато се наложи да се привлече съдействието и на военни длъжностни лица, това става чрез министъра на войната.

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 31, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

„VII. Наказателни разпоредби

Чл. 32. Който продаде вещи, купени с бонове, съгласно членове 5, 15 и 20, се наказва с тъмничен затвор до шест месеца и глоба до десет хиляди лева.

Председател Христо Калфов: Които приемат заглавието на глава VII и чл. 32, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: (Чете)

Чл. 33. Длъжностно лице, духовно или мирско, което събере под каквато и да е форма сума, за да извърши бракосъчетаване или да издаде документи във връзка с него, противно на разпоредбата на чл. 4, във връзка с чл. 2, се наказва с глоба, равна на тройния размер от събраната сума.

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 33, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: Комисията прие нов чл. 34. (Чете)

Чл. 34. Лекар, акушерка или друго санитарно лице, което извърши изкуствено поматане, противно на чл. 11, независимо от наказанието по чл. 260 от наказателния закон, се лишава от съответна санитарна правоспособност за срок до 3 години, с мотивирана заповед на министъра на вътрешните работи и народното здраве. За издаването на такава заповед санитарната администрация сама установява вината на санитарното лице, без оглед на производството по наказателния процес и присъдата по него.

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 34, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: Чл. 34 става чл. 35. (Чете)

Чл. 35. Който не отдаде никак или както трябва нужната почит на една многодетна майка във връзка с разпоредбата на чл. 22, точка „г“, се наказва с глоба до 5.000 л.

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 35, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: Чл. 35 става чл. 36. (Чете)

Чл. 36. Глобите за нарушенията по този закон се налагат с наказателни постановления от съответните областни лекари, а за София — от началника на отдела за многодетни български семейства, и се обжалват по реда на чл. 673 и следващите от закона за наказателното съдопроизводство.

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 36, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: Чл. 36 става чл. 37. (Чете)

Чл. 37. Глобите за наказанието по този закон се събират в полза на фонда за многодетни български семейства.

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 37, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: Комисията прие нов чл. 38. (Чете)

Чл. 38. Изключват се от облагите, привилегиите, насърчаванията и награждаванията, предвидени в този закон, осъдените на строг тъмничен затвор или осъдените повече от един път на тъмничен затвор за престъпление от общ характер, както и невенчаните законно.

Председател Христо Калфов: Които приемат новия чл. 38, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: Чл. 37 става 39. (Чете)

„VIII. Заключителни разпоредби

Чл. 39. Министърът на вътрешните работи и народното здраве издава общ и отделни правилници по приложението на този закон, които подлежат на обнародване в „Държавен вестник“.

Председател Христо Калфов: Които приемат заглавието на глава VIII и чл. 39, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: Чл. 38 става чл. 40. (Чете)

Чл. 40. Данъците и глобите, предвидени в този закон в полза на фонда за многодетни български семейства, се събират от държавните данъчни органи на общо основание и се внасят в приход на фонда.

Председател Христо Калфов: Които приемат чл. 40, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Серафим Георгиев: Чл. 39 става чл. 41. (Чете)
„Чл. 41. Този закон отменява всички общи и особени законоположения, които му противоречат.“

Председател Христо Калфов: Постъпило е предложение от народния представител г-н Крум Митаков, в смисъл, към този член да се прибави следната алинея: (Чете) „Всички привилегии по този закон се дават само на семейства, отговарящи на пунктовете „б“, „в“ и „г“ от чл. 2.“ Пунктовете са по първоначалния проект.

Има думата народният представител г-н Крум Митаков.

Крум Митаков: (От трибуната) Г-да народни представители! Направих предложение в смисъл, привилегиите, които се дават по този закон, да се дават само на ония семейства, които отговарят на условията, предвидени в чл. 2, пунктове „б“, „в“ и „г“. Кои са основанията ми, за да правя това предложение?

Г-да народни представители! Вярно е, че с настоящия закон преследваме и една социална цел, обаче характерът на този закон не е стриктно социален, той има и друг, национален характер, има и характер, отговарящ на изискванията на расовата хигиена. Като че ли желанието да се създаде този закон в настоящото време не е толкова поради бедственото положение на многодетните семейства, колкото за да се отговори на изискванията на расовата хигиена.

Г-да народни представители! Откриване законите на наследствеността от немския учен Георг Мендел и основаната върху тях биологична наука, наречена генетика, през XIX и XX векове е една от най-големите придобивки на човечеството.

Българският народ има вековно развит усет към законите на наследствеността и няма вкус към асимилацията. Именно поради това негово качество, поради тоя негов усет, вие всички знаете, колко мъчно у нас възприемат един индивид от чужда кръв, от чужда нация, като равноправен член на нашето национално семейство. Ние българите винаги търсим не само бащата, а търсим и дялото и прадедото на всеки от нас, за да му признаем качеството и правото на българин. Тая наша българска особеност е расово качество на българина и в голяма степен ни е помогнала, за да можем през течение на вековете да запазим нашата нация от асимилация и да достигнем годините, когато се освободи вече нашият народ.

Г-да народни представители! Расата е множество от индивиди, приобщени по наследственост с общи за всички морфологически, физиологически и психически качества. Расовата особеност обаче не трябва да се схваща като пълна еднаквост на индивидите. Естествените раси са по-особени. Телесната и душевната дисхармония на расовите и национални мелези е научно установена.

У нас, па и навсякъде, където надделява демолибералистичното разбиране на нещата, се прокарва идеята и мисълта, че като се смесят две раси, раждало се нещо по-хубаво, че децата от смесените бракове всеки път имали по-големи качества, отколкото децата от чисто расовите бракове. Това е, г-да, заблуда. Вярно е, че когато става смесение, когато има смесени бракове, родените от тях деца получават качества на по-висшата раса. И затова може би става известно подобрене на по-нисшата раса. Но общо взето смесените бракове, както ще видим по-надолу, са една опасност за бъдещето на нацията.

Г-да! Нацията в своята същност е една исторически оформила се човешка подраса със специфичен за нея комплекс от общи за всички съставляващи я в миналото, настоящето и бъдещето индивидни качества, годни да създадат едно повече или по-малко жизнеспособно политическо, социално, културно и стопанско човешко обществено. Националната общност на качества също не трябва да се схваща като пълна еднаквост на индивидите. Напротив, тя крие в себе си разнообразни заложби с безкрайни комбинации в възможности. Има нации, които са нещо като ракови тумори за човечеството — например еврейската и циганската раси — но има и такива, които са творци и стимул на общочовешки възход. Биологичната същност на нацията като човешка подраса е една безсмъртна по своята възможност за съществуване далекост. Тези, които управляват нацията, са длъжни да не я оставят да упада. Те трябва да познават законите на генетиката, на расовата хигиена и да работят рационално, научно за повишаване националната жизнеспособност, за по-добро бъдеще, полезно и за човешкия възход.

Българският народ, съчетаващ живите поколения на българската нация, е съкровищницата на дарованията от славното минало на българщината и е източник за мисията, която животът е възложил на българската нация. Не е случайно гдето национални герои — расово висококачествени индивиди — са се себепожертвували за благо на нацията. Техният силно развит расов усет към родствено общност с нацията, най-ценното расово качество, ги мощно подбужда да живеят чрез нацията за нацията. Генетичните национални възможности, които възпитават всеки национален индивид, изтъкват голямото значение, което има отнемането и на най-малкото българско село от чужда нация.

Г-да! Ние не знаем къде евентуално би могъл да се роди един национален герой. Пайсий се роди в едно малко село или градче; Левски се роди в един малък град; ...

Велизар Багаров: Карлово, Карлово!

Крум Митаков: ... Пашич се роди също така в един малък град. Тоя град обаче не беше в българската общност и Пашич даде всичките си дарования на една чужда нация.

Ето защо от граматно значение е, всички поселища, населени с български расов елемент, с българи, да бъдат приобщени към общото отечество, защото всяко от тях може да даде най-ценни индивиди на расата, на нацията.

Досегашната и сегашната ни образователни системи не дават на нашата интелигенция цялостна представа за генетичната същност на нацията. Ние, българите, по кръв сме най-близки до финландците, датчаните и унгарците — това може би е чудно на някои, но то е научно доказано — и твърде отдалечени от славянските народи по индекса на съотношението на кръвните групи. Банатските българи например в кръвно отношение са остров сред банатските сърби-славяни. А кръвната принадлежност е от съществена важност, защото има наследствен ход — независимо от това, че при преливането на кръв, от една кръв има спасение, а от друга — смърт. Това ви е известно, г-да, Когато става преливане на кръв, не от всеки индивид може да се вземе кръв; кръвта от един индивид, е спасителна за болния, а кръвта от друг индивид, причинява неговата смърт. Оттук се вижда каква голяма важност има кръвта, която стои в основата на расата и на нацията.

В течението на вековете, при брачната затвореност на селския живот, трите народности типа, които са образували българската нация — траки, славяни и прабългари — са се органически споили, като прабългарският е добил надмощие с общия си облик. Българският език е првмисловно славянски може би, но българският расов облик е преимуществено прабългарски.

Българите, освободени или още неосвободени, са в сравнение с днешните големи нации удивително изправени в расово отношение, според изследванията на българската генетична наука.

Две различни нации могат да произлизат от смесването на два еднакви расови елементи, но, при различно количествено преобладаване на двата елемента, двете така образувани нации могат твърде малко да си приличат по расовите си качества и белези.

Ако на една земя се заселят, дори в равни количества, две разни народности, които имат различна раждаемост, например еднага по 4, а другата по 3 деца средно на семейство, след 300 години едната ще съставлява вече 93%, а другата само 7%.

Относително чисти расови нации има, но истински чисти няма. Единството на една нация, според професор Шойнер, почива върху кръвната общност, а не върху единството на расовите белези. Това единство се обуславя духовно и върху една обща история и цивилизация.

Генетическите възможности на нацията като подраса да комбинира качества и белези, дават големи възможности за телесно и духовно развитие.

Правилните национални брачни инстинкти водят към правилни женитби, които дават качествено поколение, а неправилните — към израждане, дори към измиране.

За 48 поколения един див народ с правилен брачен инстинкт може да стане високо цивилизован за едно хилядолетие, но смесването му впоследствие с други поколения, с други народи ще го върне назад, защото старият народ, в който е ставало дълговременен отбор, престава да съществува, а на негово място се явява мелез с нови психически свойства и брачни инстинкти, които не са се подлагали още на подбор. Смесванията между народите докарва голяма вреда, защото нарушават принципа на размножаването. Могат да се добият и добри резултати от смесването, но при условие, че след смесването ще следва един продължителен период на брачна затвореност, като при такова смесване почти винаги надделява кръвта на по-горната раса. Но ако смесването с другонародни елементи става постоянно, старата културна кръв се изгубва. Дори и след като се установи, като резултат на многовековна брачна затвореност, новият национален подрасов тип, пак в продължение на още много поколения ще се явява ту единият, ту другият прототип. Според Дарвиновия закон за отклонение на признаците — мутацията — всяко ново същество, освен наследствените принципи, има и свои лични индивидуални принципи, които също се предават наследствено.

Велизар Багаров: Дарвин е еврейин.

Председател Христо Калфов: Г-н Митаков! Още две минути Ви давам, за да завършите.

Крум Митаков: За осем поколения различието става голямо, а за 12 поколения израждането отива далеч. Противодействие на това е подборът на брачните инстинкти, който след 16 поколения става много силен. Основател на расизма е граф Губино, французин, с труда си „Опит върху наследствеността на човешките раси“, а пък английският бележит учен Чембърлейн пръв поставя въпроса на природонаучна основа.

Два са упадъчните процеси в съвременните културни нации. Първият е обратният подбор, при който се дава преднина на расово посредственото и чуждорасовото. И вторият е — недостатъчното размножаване. Установено е от социологията и расовата хигиена, че малочислените расови елементи се стремят да върнат обществото към първобитно състояние и че същите се размножават повече.

Най-свето човешко право и дълг, г-да народни представители, е да се бди за поддържане чистотата на кръвта, за да се даде възможност за по-високо развитие на един елит. Ръководството на нацията и националната държава трябва да постави, като една от най-важните свои задачи, дейността за запазване жизнеспособността на нацията, което е задача и на расовата хигиена. Има расови елементи, които трябва да се отстраняват като нежелателни, а има и не-благоприятни расови процеси, които няма да протекат безнаказано, ако се изоставят на случайността. За усъвършенстването на стопанските растителни култури, както и на домашните животински раси, държавата широко прилага придобивките на генетиката — науката за наследствеността, обаче за усъвършенстване на нацията държавата не прави нищо почти. Медицинската и социална помощ на демолибералистичния индивидуализъм е всъщност нечовечен и неморален от биологично и социално гледище. Тая помощ

прави да се запазват и разплодяват малоченните елементи, а общественият ред задържа все по-голяма част от най-жизнеспособните национални расови елементи. Днес вече във висококултурните страни като Дания, където медицинската помощ е нашироко предоставяна, компетентните люде са убедени, че грижливостта към страдащите от някои болести трябва да не се разпростира и до размножаването им — разбирание, което доближава стерилизацията.

За да заключа и да подкрепя моето предложение, аз само ще ви прочета § 1 от немския закон за борбата против размножаването на болни, страдащи от наследствени болести. Той гласи така: (Чете) „Докато наследствено здравите семейства преминаха към еднодетната или бездетната система, голямо число малоченни и наследствено обременени се разплодяват безпрепятствено, техният болен и социален плод остава в тежест на колективността. Докато здравата немска фамилия, особено тая на образованите класи, има средно само две деца, слабоумните и други наследствено малоченни семейства имат средно три до четири деца. При едно такова съотношение обаче съставът на един народ се изменя от поколение на поколение, тъй че след около три поколения ценният слой ще бъде напълно изместен от малоченния. Това означава обаче загиването на високоценни семейства, тъй че на карта са сложени най-висшите ценности. Касае се за бъдещето на нашия народ.“

Прочее, г-да народни представители, понеже тук се касае за бъдещето на нацията, понеже с този закон преди всичко ще трябва да подкрепим расовите елементи, аз смятам, че всички привилегии, които се дават по този закон, ще трябва да се дават само на ония семейства, които са освидетелствувани, че са създали действително здрави расово български синове и дъщери.

Председател Христо Калфов: Има думата народният представител г-н Кирил Минков.

Кирил Минков: (От трибуната) Г-да народни представители! Въпросът е изчерпан и изяснен. Аз вземам думата да отговоря на лектора по расовата наука г-н Крум Митаков (Смях), който не знае от какъв език е направил превод, защото се запъна на трибуната при четенето, но изглежда, че е от някакъв език, който слабо познава. Г-да народни представители! Той даже нанесе обиди на бащите, които създадоха подрастващото население на голяма и велика България, на тия бащи, които не ги освидетелствуваха в сръбско-българската война; на тия бащи, които стигнаха Булаир; на тия бащи, които стигнаха Серет; на тия бащи, които начертах границите на днешна, голяма, обединена и велика България. Тогава тия бащи и тия бойци не ги освидетелствуваха от турско-татарска или англо-саксонска раса са. (Смях) Ние със своите дела доказваме какви сме. Ние се бихме и с англо-френци, и с англо-саксонци; ние си бихме и с всички нации и раси и доказваме, че ние не принадлежим на никоя от тези раси, които цитира Крум Митаков. Ние сме отделна национална раса, българска раса, и ние дадохме достатъчно доказателства за това, г-да народни представители.

Ето защо предложението, което прави колегата Митаков, да не се дават привилегиите по този закон на многодетни семейства, които са създали подрастващо поколение...

Крум Митаков: Аз не съм направил такова предложение. Аз говоря да се освидетелствуват всички семейства, които ще се ползват от този закон. Това е моето предложение.

Кирил Минков: Без да отнемам повече от вашето време и от вашето търпение, за да ви цитирам неговите професори и учени, ще ви кажа: законът е навременен, законът е належаш. Утрешните бащи ще ги поощрите, като се ползват от него всички досегашни многодетни семейства. Аз намирам направените изменения от комисията за целесъобразни и казвам: ще гласувам законопроекта така, както е изработен от комисията. Моля, г-да народни представители, ...

Таско Стоилков: Той по генетическата наука сигурно се е добросъвестно заблудил — не му хващай кусур. (Смях)

Кирил Минков: ... да гласуваме законопроекта, защото с него ще извършим една работа от голямо значение. (Ръкоплескания)

Председател Христо Калфов: Има думата г-н докладчикът.

Докладчик Серафим Георгиев: Г-да народни представители! Едва ли заслужава да се спира човек на предложението на Крум Митаков. То ми се струва, че е за хумористичните страници на Парламента. Първо, защото представляваше по същината си една нечленоразделна реч, която нито един депутат не можеше да разбере. Цитиран се учени, професори, приказва се за евгеника, генетика, Дарвин и пр., а се забравя едно основно правило, че този закон не е закон за расовата хигиена. Този закон не решава въпроса за евгениката. Това е, казва г-н министърът на вътрешните работи, само една от мерките, от многоот мерки, които трябва да се вземат, за да се разреши цялостно проблемът за обществената и расовата селекция.

По същината на това предложение. Предложението му е: всички привилегии по този закон се дават само за семействата, отговарящи на пунктове „а“, „б“, „в“ и „г“ от чл. 2. Значи, според Крум Митаков не трябва да получат привилегии и помощи ония — буква „а“ — които са се оженили на повече от 40 години, макар и да имат 10 деца.

Крум Митаков: Не е вярно това. За пункт „а“ не съм казал нищо. Прочетете предложението ми и ще видите. Винаги сте били несериозен в говоренето си от трибуната.

Докладчик Серафим Георгиев: Г-н Крум Митаков! Аз казах, че съжалявам, че се занимавам с Вас.

Крум Митаков: И аз съжалявам, защото все Вие се намирате да внесете хумористичен елемент с Вашата злостна уста. В твоите речи ти винаги все от името на науката говориш!

Докладчик Серафим Георгиев: Вашето предложение не беше сериозно. Някой Ви беше написал нещо, но Вие не можахте да го прочетете и дойдохте тук, за да минете за пророк по евгеника в България. Това е истината.

Вашето предложение се касае и за буква „б“. Ами че трябва човек действително да не умее да чете и да бъде слеп и глух, за да не разбере, че законът говори за български, а не за авганистански семейства.

Крум Митаков: Никъде в закона не е казано кое семейство е българско.

Докладчик Серафим Георгиев: Буква „в“ на чл. 2 е премахната. Аз изтъквам това, за да Ви кажа, че Вие постъпихте, според мен, недобросъвестно. Вие не се явихте с едно конкретно предложение, с което да занимаете Парламента, а се явихте да ни четете докторска теза по расите, да ни цитирате Дарвин и да ни занимавате с работи, които са една тежота за Парламента в този момент.

Крум Митаков: Ако не днес, догодина или до друга година ще се занимавате с тях. Много сте изостанали назад от днешното време! Вашият манталитет си остава все още марксихески.

Председател Христо Калфов: Предложението, което направи народният представител г-н Крум Митаков и което той поясни пред нас, не намира одобрението на г-н министъра на вътрешните работи. Ще поставя на гласуване това предложение.

Които приемат предложението на народния представител г-н Крум Митаков, именно към последния чл. 41 да се прибави следната нова алинея: „Всички привилегии по този закон се дават само на семейства, отговарящи на пунктове „б“, „в“ и „г“ на чл. 2“, с което не е съгласен г-н министърът на вътрешните работи, моля, да вдигнат ръка. Мандатство. Събранието не приема.

Които приемат чл. 41, както се докладва от г-н докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Законопроектът е окончателно приет.

Минаваме на точка първа от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за осигуряване на умствените работници.

Които са съгласни да се прочетат само мотивите към законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Моля г-н докладчика да го прочете.

Докладчик д-р Атанас Попов: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на закона за осигуряване на умствените работници

Г-да народни представители! Чрез изменението на чл. 3 се отстранява възможността да не се осигуряват някои служещи — умствени работници, които доброволно поддържат осигуровката си в някой друг пенсионен фонд. Тази възможност е създавала спорове и затруднявала службата.

С изменението на чл. 97 се продължава срокът за предвхърляне на вноските от осигуровката „Инвалидност и старост“ в осигуровката на умствените работници, тъй като голям брой осигурени са пропуснали първоначалния срок (24 май 1942 г.). Също създава се срок за това прехвърляне на вноските за осигурени, които в бъдеще влизат в осигуровката.

Допълнението на чл. 99 цели да улесни практиката по приложението на този член. Понеже пенсията по този член са равни по размер и условия на пенсията по закона за обществените осигуровки, целесъобразно е те да се отпускат, спират и прекратяват от Пенсионния съвет по този закон, а също да се плащат както пенсията за инвалидност и старост. Осигуровката на умствените работници поема върху себе си само разходите. На всеки случай тези пенсии са малък брой и ще се отпускат само временно, докато настъпи нормалният режим за пенсиониране.

Моля ви, г-да народни представители, да приемете и гласувате настоящия законопроект.

Гр. София, март 1943 г.

Министър на търговията, промишлеността и труда:
Н. Захариев

(ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение на закона за осигуряване на умствените работници

§ 1. Чл. 3, точка „а“, се изменя както следва:

„Лицата, които участвуват задължително в пенсионни осигуровки или фондове, учредени с закон, както и лицата, които участвуват в пенсионните фондове на журналистите.“

§ 2. Чл. 97, алинея втора, се изменя както следва:

„Прехвърлянето става по искане на осигурените, което трябва да се направи в срок от 6 месеца след издаването на осигурителната карта. За осигурените, които се заварват от този закон и които не са подали искане за прехвърляне на вноските, срокът е 6 месеца след обнародването на този закон.“

§ 3. Към чл. 99 се прибавя следната нова алинея:

„Отпускането, спирането, прекратяването и плащането на пенсия по този член се извършва при условията и по реда на закона за обществените осигуровки. Осигуровката на умствените работници само доставя на осигуровката „Инвалидност и старост“ необходимите средства за изплащане на тези пенсии.“

Председател Христо Калфов: Които приемат на първо четене законопроекта за изменение и допълнение на закона за осигуряване на умствените работници, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър Никола Захариев: Да отиде в комисията.

Председател Христо Калфов: Минаваме на точка втора от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за Допълнение на закона за обществените осигуровки.

Които приемат да бъдат прочетени само мотивите към законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да ги прочете.

Докладчик д-р Атанас Попов: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за допълнение на закона за обществените осигуровки

Г-да народни представители! В повечето чуждестранни законодателства по общественото осигуряване, работниците в минните предприятия са поставени в по-благоприятни условия при отпускане на инвалидни и старчески пенсии, отколкото работниците в другите видове предприятия. Съображенията за това са тежките и нехигиенични условия за работа, които преждевременно изтощават минните работници.

С предлаганото допълнение на закона за обществените осигуровки се цели и за българските работници в минните предприятия да се създадат по-добри условия при тяхното пенсиониране, като се увеличи размерът на пенсията им и се намалят възрастта и стажът за добиване право на старческа пенсия. Това подобрение на условията за пенсиониране на подземните работници при частните минни предприятия ще допринесе и за задържането им в тия предприятия, където напоследък се чувства голяма нужда от работна ръка. За работниците от държавните мини подобрение в условията за придобиване право на пенсия вече се прави с закона за пенсии за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини, поради което много работници от частните минни предприятия предпочитат да работят в държавните такива.

Средствата за посрещане на увеличените разходи по пенсията на минните работници, в размер 10% върху изработените надници, ще се плащат от работодателите на минните предприятия. Тези вноски ще се обособяват в самостоятелна сметка „Миньорски пенсии“ при Института за обществено осигуряване — осигуровка „Инвалидност и старост“.

Гр. София, март 1943 г.

Министър на търговията, промишлеността и труда: Н. Захариев

ЗАКОНОПРОЕКТ

за Допълнение на закона за обществените осигуровки

След чл. 36 се прибавя следният нов:

Чл. 36а. Работодателите на минните предприятия внасят за своя сметка, освен вноските, посочени в предишния член, още 5% върху брутна сума, trebвана за надници и заплати на работниците-миньори (подземни и надземни), които подлежат на задължително осигуряване за инвалидност и старост по закона за обществените осигуровки. Министърът на търговията, промишлеността и труда, въз основа на мнението на управителния съвет на Института за обществено осигуряване, може да намалява или увеличава, според нуждата, тази допълнителна вноска.

Държавните мини внасят горната вноска за своя сметка само за работниците, които не са осигурени по закона за пенсии за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини, а са осигурени по закона за обществените осигуровки.

Средствата, които ще се събират от вноските по алинея първа на настоящия член, се обособяват в самостоятелна сметка „Миньорски пенсии“ при Института за обществено осигуряване.

Средствата на сметка „Миньорски пенсии“ ще бъдат използвани за увеличение размера на пенсията за инвалидност, старост и смърт и за намаляване на възрастта за пенсионирането при старост на подземните работници.

Пенсия за старост по настоящия член се отпуска на минните работници, които са навършили 50-годишна възраст и са извършвали най-малко 15 години подземна работа.

Времето, прослужено в държавни мини от подземни работници, осигурени по закона за пенсии за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини, се причава при пенсиониране по настоящия член, а времето, прослужено в

мини, които работници се осигуряват по настоящия член, се признава при пенсиониране по закона за пенсии за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини. Припадащите се вноски на такива работници се прехвърлят своевременно от една осигуровка в другата, и обратно, като се олихвят съответно, по не и по закона за изслужено време.

Подробностите по приложението на предходната алинея се уреждат с наредба, която се изработва от Института за обществено осигуряване и пенсионния фонд на служителите и работниците при държавните мини и се одобрява от министъра на търговията, промишлеността и труда.

Подробностите по приложението на настоящия член се уреждат с наредба, изработена от управителния съвет на Института за обществено осигуряване и одобрена от министъра на търговията, промишлеността и труда.

Тази наредба, на първо място, определя:

- а) минните предприятия, които плащат вноските по алинея първа на настоящия член;
- б) начина на събиране вноските от минните предприятия;
- в) размерите на миньорските пенсии;
- г) условията по придобиване правото на пенсия;
- д) минималния брой години подземна работа, когато работникът е работил и на повърхността, и
- е) колко годишна работа на повърхността се зачита за подземна работа.

Настоящият закон влиза в сила от датата на обнародването на наредбата за приложение на чл. 36а от закона за обществените осигуровки в „Държавен вестник.“

Председател Христо Калфов: Които приемат на първо четене законопроекта за допълнение на закона за обществените осигуровки, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка трета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка, в размер на 200.000.000 лв., за проучване на природните богатства в България и за минно-технически цели.

Които приемат да бъдат прочетени само мотивите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да ги прочете.

Докладчик д-р Атанас Попов: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка, в размер на 200.000.000 лв., за проучване на природните богатства в България и за минно-технически цели

Г-да народни представители! За задоволяване страната ни с каменни въглища, течни горива, сол, железни, медни, молибденови руди и пр., поради порасналите нужди на българското стопанство и трудностите за внос на такива продукти, налага се да се усилят максималното производство на съществуващите български мини и да се усилят системното откриване на техническото проучване на съществуващите в страната ни минни залежи, за да се пристъпи незабавно към разработването и експлоатацията им.

В краткия период на съществуването на Дирекцията на природните богатства се проведе системно проучване на рудни залежи, каменновъглищни залежи и сондажи за петрол. Предаде се вече към Перник за експлоатация медно-пиритното находище при с. Елшица, Панатурско; скоро ще бъде предадено на мините „Перник“ железорудното находище в с. Крумово, Ямболско — за експлоатация. Пручват се молибденовите руди в Ксантийско, довършва се проучването на нафтошистите в България за добиване на течни горива; започнати са проучвания на нови каменновъглищни басени; правят се дълбоки сондажи във Варненско и Преславско за петрол и гр. и пр.

Ограничените средства на Дирекцията на природните богатства, поради голямото покачване на надниците, на цените, на консумативните материали и необходимостта да се доставят нови машини и инсталации, са съвсем недостатъчни.

Пред вид на горното и неотложната нужда да се проучат и дадат на експлоатация в най-къс срок повече минни обекти, необходимо е да се усилят средствата на Дирекцията на природните богатства с нови, които да се доставят чрез заем, сключен от Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 2.000.000 лв. Този заем ще се използва за предначертаната цел в срок от три години.

Горното като ви излагам, чест имам, г-да народни представители, да ви помоля да разгледате и гласувате приложения тук законопроект.

Гр. София, март 1943 г.

Министър на търговията, промишлеността и труда: Н. Захариев

(ЗАКОНОПРОЕКТ

за сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка, в размер на 200.000.000 лв., за проучване на природните богатства в България и за минно-технически цели

Чл. 1. Разрешава се на министъра на финансите да сключи, а на Българската земеделска и кооперативна банка да отпусне на същия заем, в размер на 200.000.000 лв., за нуждите на Дирекцията на природните богатства при Министерството на търговията, промишлеността и труда.

Чл. 2. Сумата от заема ще се използва в срок до 31 декември 1945 г. Последното теглене на суми да стане не по-късно от 30 декември 1945 г.

Разпределението на кредитите става от министъра на търговията, промишлеността и труда, в съгласие с препоръките на минния съвет при Дирекцията на природните богатства, и се вписват в бюджета на Дирекцията на природните богатства.

Чл. 3. Българската земеделска и кооперативна банка ще внася по особена сметка при нея, открита на името на министъра на търговията, промишлеността и труда, при поискване от последния, в зависимост от нуждите и в съгласие с бюджета на дирекцията, отделни суми, закръглени в милиони лева, до размера на пълната сума от заема.

Заемът ще носи 6 1/2% годишна лихва върху отделните суми от деня на изтеглянето им.

Чл. 4. Изтеглените суми до 31 декември 1945 г., увеличени с изтеклите лихви, се превръщат на същата дата в анюитетен заем, представляващ от облигации, носещи годишна лихва 6 1/2, платими в края на всяко шестмесечие срещу купони с падеж 30 юни и 30 декември всяка година.

Падежът на първия купон е 30 юни 1946 г.

Чл. 5. Облигациите ще бъдат на приносител от по 1.000.000 лв. всяка, като за останалата сума, по-малка от 1.000.000 лв., до покриване на общата сума на заема, ще се издадат облигации от по 100.000 лв., а сумата, която ще се окаже под 100.000 лв., ще бъде изплатена в брой.

Формата и съдържанието на облигациите ще се определят от министъра на финансите. Облигациите ще бъдат скрепени с факсимиланите подписи на министъра на финансите и на главния директор на държавните и на гарантираните от държавата дългове.

Облигациите по заема ще бъдат скрепени и с контролни саморъчни подписи на представители на Главната дирекция на държавните и на гарантираните от държавата дългове и на Българската земеделска и кооперативна банка.

Чл. 6. Погасяването на облигациите ще се извършва шестмесечно в срок от 20 години — на 30 юни и на 30 декември всяка година, по реда на номерата на облигациите, според една таблица, отпечатана на гърба им, съдържаща приблизително равни шестмесечни вноски за погашението и за лихвата.

Първото погашение ще се извърши на 30 юни 1946 г.

Чл. 7. Купоните с изтекъл падеж и подлежащите на погашение облигации ще се изплащат от Българската народна банка.

Изплащането на облигациите става едновременно със съответния настъпил купон.

Представените за изплащане облигации трябва да бъдат придружени с всички купони, падежът на които не е настъпил на определената за изплащане дата; стойността на непредставените купони се спада от капитала, който следва да се изплати на приносителя.

За службата по заема Българската народна банка получава комисиона 1/4% върху номиналната стойност на изплатените облигации и 1/2% върху изплатените купони с изтекъл падеж.

Чл. 8. Необходимите кредити за изплащане на лихвите и погашенията по заема, включително и комисионата на Българската народна банка, се предвиждат всяка година в бюджета на Главната дирекция на държавните и на гарантираните от държавата дългове.

Чл. 9. Облигациите се освобождават от всякакви сегашни и бъдещи държавни и други данъци, такси, бери, гербов налог и други, а лихвите от тях — от преките данъци на наредбата-закон за данъка върху приходите, както и от всички други сегашни и бъдещи данъци и гербов налог.

Чл. 10. Неизлезлите от погашение облигации се приемат по номиналната им стойност за залог и гаранция, съгласно закона за бюджета, отчетността и предприятията.

Чл. 11. Непредставените за изплащане купони в продължение на 5 години от датата на падежа им се покриват с давност в полза на държавното съкровище; този срок на облигациите, изплащането на които е настъпило, е 15 години.)

Председател Христо Калфов: Които приемат на първо четене законопроекта за сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка, в размер на 200.000 лв., за проучване на природните богатства в България и за минно-технически цели, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка четвърта от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за осигуряване на търговците.

Които приемат да бъдат прочетени само мотивите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да ги прочете.

Докладчик д-р Атанас Попов: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за осигуряване на търговците

Г-да народни представители! С развитието на своето социално законодателство, един дял от което е социалното осигуряване, през последните години България се очертава като една от най-напредналите страни. Особено пенсионното осигуряване отбелязва много голям напредък. По силата на закона осигурени са за пенсии държавните, общински и други обществени служители, работниците и служещите в частните предприятия, самостоятелните занаятци, земеделските стопани, адвокатите и журналистите. Като по-голяма социална група, която досега е останала неосигурена за пенсии, са търговците, които с настоящия законопроект се включват в социалното осигуряване.

Идеята за създаване на осигуровка за пенсии на търговците изхожда от самите търговски среди. Оттам се даде и потикът за изработването на законопроекта. Много пъти делегации от страна на

Общия съюз на българските търговци са поставяли пред отговорните места искането за създаване на пенсионна осигуровка за търговците и често в събрания и писания е изказвано желанието на търговците за пенсионна осигуровка. В едно писмо до Института за обществено осигуряване, в който се работеше законопроектът, Общият съюз на българските търговци, като съобщава, че възприема основните положения на проекта, изказва пожелание, още в предстоящата законодателна сесия законопроектът за осигуряване на търговците да бъде внесен в Народното събрание и стане закон.

Настоящият законопроект за осигуряване на търговците е втори по ред. През 1941 г. беше изработен един законопроект, който беше разпратен на търговско-индустриалните камари и на търговските сдружения. Препоръките и възраженията, които се направиха по законопроекта от 1941 г., се взеха под внимание и се изработи настоящият втори законопроект.

Съображенията за създаване на пенсионна осигуровка за търговците в основата си са същите, както за създаването на другите пенсионни осигуровки. Търговците у нас, в голямото си болшинство, са дребни, работят с неголям капитал и изкарват прехраната си предимно с влягането на своя личен труд в търговското си заведение. Когато силите им намаляват, поради преждевременна неспособност или старост, те не могат да извършват задоволително професията си или доходите им се намаляват чувствително, или работата за тях е голяма тежест. Когато търговците умират и остават вдовици или малолетни деца, в много случаи последните се намират в същата нужда, както наследниците на наетите лица. Както самите търговци среди изтъкват, заблудение е да се смята, че професията и препитанието на търговците са лесни. В много случаи търговците работят при по-голямо напрежение и се изхабяват в по-голяма степен, отколкото други професии. При тези предпоставки изтъква осигурителната нужда от пенсии на търговците. Настоящият законопроект иде да задоволи тази осигурителна нужда.

Настоящият законопроект е изработен в голяма степен по подобие на закона за осигуряване на умствените работници. Както е известно, последният закон беше дълго време подготвян и проучван, проектът му беше разглеждан от Висшия съвет на труда и от приложението му сега се вижда, че той е напълно издържан. При заимствването от закона за осигуряване на умствените работници се е държало сметка, установената вече практика по този закон да може да се пренесе и за приложението на закона за осигуряване на търговците, което опростява и улеснява работата на администрацията.

Осигуровката на търговците в голяма степен е сходна на осигуровката на умствените работници. Това сходство ще позволи при изграждането на осигуровката на търговците да се използва опитът на една вече съществуваща осигуровка. Освен това, като се има пред вид, че много търговци са станали такива след като са били търговски служачи, осигурени по закона за осигуряване на умствените работници, или обратното — че много търговци впоследствие стават наети лица, най-вече търговски служачи, сходството между двете осигуровки ще позволи безболезнено преминане от едната в другата осигуровка и лесното акумулиране на правата по двете осигуровки (членове 83 и 87).

Законопроектът за осигуряване на търговците съдържа 111 члена и е подразделен на осем глави.

В първата глава — Осигурени — са дадени постановленията около кръга на осигурените. В различие от първия законопроект за осигуряване на търговците, обхващат се като задължително осигурени търговците по смисъла на чл. 2 от търговския закон, а не по членове 1 и 26 от закона за уреждане на вътрешната търговия. Кръгът на задължително осигурените се очертава по позитивен (членове 1 и 2) и по негативен начин (чл. 3). Предвиждат се постановления за обхващането, на подлежащите на задължително осигуряване търговци и се урежда регистрацията им. С чл. 11 се урежда продължаването на осигуровката от търговци, които са излезли от кръга на задължително осигурените.

Във втората глава — Предмет на осигуряване — са изложени разпореденията относно участието в осигуровката, осигурителните случаи, размерите и определянето на пенсията, получаването на пенсията, спирането, прекратяването и заменяването на пенсията и пенсионното производство. Всички тези разпоредения са аналогични на разпореденията на закона за осигуряване на умствените работници. Необходимото участие за добиване право на пенсия е 60 месеца. Пенсията се отпускат на осигурените при случаите на професионална неспособност повече от 50% (пенсия за инвалидност), при навършване на 60 години от мъжете и на 55 години от жените (пенсия за старост). В случай на смърт се отпускат наследствени пенсии на вдовиците, малолетните деца и при предвидените условия — на вдовца и на родителите.

Размерите на пенсията се определят както при осигуровката на умствените работници. Едно малко отклонение е направено за пенсията за инвалидност и смърт от извънредни вноски; вместо 10% взема се 14% от сумата на извънредните вноски при изчисление на добавката (чл. 29).

Пенсията при осигуровката на търговците, както при осигуровката на умствените работници, се определят сам, според сумата на платените вноски, а не според продължителността на участието или според други признаци. По този начин осигурените получават един вид еквивалента на това, което са внесли в осигуровката. Тази пенсионна система е справедлива и не дава основания за недоволства.

Пенсията за инвалидност се състои от основа, равна на 4.000 лв. годишно, и от добавка, равна на 14% от сумата на платените вноски (чл. 24). Например един среден търговец, който има годишен доход 40.000 лв. и плаща 400 лв. месечна вноска, при инвалидизиране след 5-годишно участие ще получи пенсия: основна 4.000 лв. плюс добавка 14% от 24.000 лв., всичко платени вноски, или

4.000+3.360=7.360 лв. годишно; при инвалидизиране след 10-годишно участие ще получи 4.000+6.720=10.720 лв.; при инвалидизиране след 20 години ще получи 4.000+13.440=17.440 лв.; при инвалидизиране след 30 години — 4.000+20.160=24.160 лв. и т. н. Пенсията, значи, крие в себе си една равна за всички осигурени част, с което един вид се покрива екзистенц-минимумът, и една друга част, която расте с увеличението на сумата на платените вноски. Чрез тази комбинация при определянето на пенсията се облагодетелствуват осигурените, които идват до пенсия с малко години участие, или които са имали малък доход.

Пенсията за старост се определят въз основа на набраната лична сметка на осигурения и според възрастта му, в деня на пенсионирането (чл. 31). За средния осигурен, т. е., който постъпва в осигуровката на около 35-годишна възраст, пенсията за инвалидност и старост се съвпада. За осигурени, които постъпват на по-ниска възраст, пенсията за старост достигат по-голям размер от пенсията за инвалидност, и обратно. Чрез определянето на пенсията за старост, според набраната лична сметка, се дава възможност да се обхванат в осигуровката и най-възрастните търговци, които най-много се нуждаят от пенсия, без да се натоварва осигуровката с дефицит, от които да се влоши финансовото ѝ положение или пък да се увеличат вноските на по-младите осигурени. В личната сметка на осигурения се влизат част от вноските (членове 75 и 76), лихви и разпределение от освободени лични сметки (чл. 77). В деня на пенсионирането набраната лична сметка се превръща в пожизнена рента. Така, при набраната лична сметка 200.000 лв. ще се отпусне годишна пенсия на един 60-годишник — 21.423 лв. на един 65-годишник — 25.021 лв., на един 70-годишник — 30.234 лв. и т. н.

Средно взето, пенсията на търговците, независимо от по-благоприятните условия за добиването им, ще бъдат по-големи, отколкото са пенсията за изслужено време без временните процентни увеличения, макар че вноската е 12% от дохода, а не 20%. При по-малък доход и при по-малко участие пенсията на търговците са чувствително по-големи. Чак при доход над 50.000 лв. годишно, и то при по-дълго участие, пенсията се изравняват или пенсията на търговците са по-малки.

Наследствените пенсии се определят като процент от личната пенсия за инвалидност или старост (чл. 32).

Разпорежданията в законопроекта по получаването на пенсията, по спирането, прекратяването и заменяването им и по пенсионното производство не съдържат нищо ново; тази материя е вече утвърдена в пенсионното осигуряване.

В трета глава — Средства и финансово изграждане — са дадени постановленията относно вноските и вътрешното финансово изграждане на осигуровката.

В законопроекта се различават три вида вноски: редовни, извънредни и общи.

Редовните вноски са задължителни и възлизат на 12% месечно, или на 1% годишно от декларирания доход за определяне патентния данък (чл. 58). Ако данъкът се плаща върху оборота, доходът се свежда до 120.000 лв. Единствената твърда основа за определяне на вноските и оттам на пенсията на търговците се намери в декларирания доход, който отговаря на заплатите на служащите. По този начин осигурените ще се степенуват по размера на пенсията, съобразно тяхното социално положение, определено от дохода им.

Извънредните вноски са доброволни и се плащат по почин на осигурения (чл. 63). Извънредните вноски могат да бъдат произволни суми и да се плащат през всяко време. Чрез извънредните вноски осигурените един вид сключват доброволно осигуровка, за да получат по-голяма пенсия. Извънредните вноски имат особено значение за по-възрастните осигурени, които не ще могат да участвуват продължително време, за да получат достатъчна пенсия. Чрез извънредните вноски те могат да постигнат желаната пенсия в по-късно време. В това отношение извънредните вноски имат същото значение, както откупването на минали години.

Общите вноски се разпределят върху отделните осигурени от сумите, които Общият съюз на българските търговци доставя на осигуровката (членове 57 и 100). Подробното уреждане на общите вноски ще се извърши с отделна наредба (чл. 102), съобразявайки се с другите насоки за използване на тези средства (чл. 100, точки а, б и в).

Вътрешното финансово изграждане на осигуровката се урежда така, че тя да бъде стабилна. Благодарение на системата на личните сметки, осигуровката е устойчива срещу демографски и стопански смущения.

Четвъртата глава — Отношение към други пенсионни осигуровки — третира отношенията на осигуровките на работниците, на умствените работници, на занаятчиите и на търговците. Прокаран е принципът, при пенсионирането на едно лице, което е участвувало в две или повече осигуровки, да се сумира цялото му участие и въз основа на него да се пенсионира, като се извършва взаимно компенсиране между осигуровките. Така например един занаятчийски чирак става впоследствие самостоятелен майстор, после става надзирател в фабрика и най-после отваря собствен магазин. С тази промяна на професиите си това лице преминава последователно през осигуровките на работниците, на занаятчиите, на умствените работници и на търговците. При все това, когато се пенсионира, участието в различните осигуровки ще се събере и пенсията ще се определи въз основа на цялото участие. По този начин се избягва несправедливостите, когато едно лице е участвувало в различните осигуровки, но накрая няма право на пенсия или получава незначителна такава.

В петата глава — Наказателни разпореждания — са прокарани съществуващи начала, но се предвижда едно по-лесно и бързо изпълнение на наказанията. Нередовните осигурени трябва да се наказват не само защото са нарушили закона, но и защото с

нередовността си усложняват и затрудняват работата на осигуровката, поради което се покачва административният ѝ разход, който се понася от всички осигурени. Предвиждат се строги и бързо изпълними наказания, но на практика до тях ще трябва да се прибегне след надлежно упътване, предупреждение и изчакване.

В шестата глава — Участие на Общия съюз на българските търговци в осигуровката — се предвижда, този съюз да събира средства, по подобие на Общия съюз на българските занаятчици, както и да отдели от своите средства и да ги внася в осигуровката. Марката, с която се облекчават различните търговски книжа (чл. 98), е само 3 лв. С избягването на различните стойности и степенувания се улесняват търговците. Средствата по членове 98 и 99 са предвидени по желание на Общия съюз на българските търговци. Чрез тези средства ще се извършва един вид подпомагане на осигурените търговци, ако не могат да поддържат осигуровката, ако не могат да се ползват от нея или ако тя им е недостатъчна.

В седмата глава — Отношения с други власти и учреждения — са дадени постановленията относно отношението на осигуровката на търговците с административните и полицейски власти, с кредитните учреждения и пр.

В осмата глава са дадени разните и последни разпореждания. Носител на осигуровката на търговците е Институтът за обществено осигуряване. Управителният съвет на института се зачислява с един представител на осигурените търговци. Освен това, по силата на закона за Института за обществено осигуряване, при осигуровката на търговците ще има отделен съвет с представители за нейното добро изграждане и функциониране.

Гр. София, март 1943 г.

Министър на търговията, промишлеността и труда:
Н. Захариев.

(ЗАКОНОПРОЕКТ за осигуряване на търговците

Глава I Осигурени

1. Задължително осигуряване

Чл. 1. По настоящия закон задължително се осигуряват за инвалидност, старост и смърт всички физически лица, които имат качество на търговци по смисъла на чл. 2 от търговския закон, имат разрешително за търгуване и не са наети на работа лица.

Чл. 2. С отделна наредба на управителния съвет на Института за обществено осигуряване, одобрена от министъра на търговията, промишлеността и труда, се уреждат всички въпроси относно кръга на подлежащите на задължително осигуряване лица.

В случай на съмнение или на спор, дали дадена категория търговци подлежи на задължително осигуряване, решава управителният съвет на Института за обществено осигуряване. Решенията на управителния съвет подлежат на обжалване пред министъра на търговията, промишлеността и труда в едномесечен срок от деня на съобщението. Решенията на министъра са окончателни и не подлежат на обжалване.

Чл. 3. Не подлежат на задължително осигуряване по настоящия закон:

- лица, които участвуват задължително в пенсионни осигуровки или фондове, учредени с закон; ако тези лица, поради двойствения характер на професията им, подлежат на двойно задължително осигуряване, те се осигуряват по онзи закон, който сами си изберат, или по тяхно желание могат да участвуват и по двата закона;
- лица, които имат годишен доход от търговията или други дейности по-малко от 10.000 лв. бруто годишно;
- лица, чиято търговска дейност не трае повече от три месеца;
- личните пенсионери по настоящия закон;
- личните пенсионери и вдовиците, които получават пенсия по закон или решение на Народното събрание, ако пенсията им е по-голяма от 24.000 лв. годишно;
- амбулантните търговци, на които се издават разрешителни за амбулантна търговия, съгласно чл. 29 от наредбата-закон за уреждане на вътрешната търговия;
- всички лица, обявени от министъра на търговията, промишлеността и труда, по предложение на управителния съвет на Института за обществено осигуряване, за неподлежащи на задължително осигуряване.

Чл. 4. Търговците, чужди поданици, не подлежат на задължително осигуряване по настоящия закон, освен ако и тяхната държава осигурява находящите се там на работа търговци, български поданици.

Нанесените поданици подлежат на задължително осигуряване по настоящия закон.

Чл. 5. Лицата, които при постъпването им за първи път в осигуровката са по-възрастни от 55 години, ако са мъже, и по-възрастни от 50 години, ако са жени, подлежат на осигуряване само за старост и смърт (непълно осигурени). Непълно осигурените нямат право на пенсия за инвалидност.

Чл. 6. Всички лица, които, съгласно чл. 1 от настоящия закон, подлежат на задължително осигуряване, са длъжни да се регистрират пред Института за обществено осигуряване по установен от него формуляр и ред.

Регистрацията следва да се извърши до 15 дни след добиване качеството на търговец, а заварените — до два месеца от влизането на настоящия закон в сила.

Чл. 7. Осигурените по настоящия закон търговци са длъжни да представят в Института за обществено осигуряване заверен от данъчната власт препис или извлечение от декларацията за облагане с патентен данък.

Начинът на заверката, формата и съдържанието на извлечението, срокът и начинът за представяване на преписа или извлечението от декларацията се уреждат с наредба на управителния съвет на Института за обществено осигуряване, одобрено от министъра на търговията, промишлеността и труда, в съгласие с министъра на финансите.

Чл. 8. Осигурените търговци са длъжни да дават на Института за обществено осигуряване в предписания им срок всички сведения, които им се искат във връзка с осигуряването.

Общините и търговско-индустриалните камари са длъжни да съобщават на Института за обществено осигуряване всички разрешения за търгуване, които се издават съгласно чл. 1 от наредбата-закон за уреждане на вътрешната търговия. Не се съобщават разрешителните за амбулантната търговия, които се издават от общините.

Общият съюз на българските търговци и чеговите поделения са длъжни да съобщават на Института за обществено осигуряване за всеки търговец, който е започнал търговска дейност.

Чл. 9. Въз основа на получените сведения Институтът за обществено осигуряване определя дали един търговец подлежи на задължително осигуряване. Ако подлежи, изпраща му се осигурителната книжка, ако не подлежи, изпраща му се съобщение, което е равносилно на удостоверение за освобождаване от задължително осигуряване.

Чл. 10. Подробното уреждане за осигуряването, както и връзката на Института за обществено осигуряване с общините, търговско-индустриалните камари и Общия съюз на българските търговци при провеждане на осигуряването ще стане с наредба на управителния съвет на Института за обществено осигуряване, одобрена от министъра на търговията, промишлеността и труда.

2. Продължаване на осигуровката

Чл. 11. Задължително осигурени, които престанат да бъдат такива и имат повече от 36 месеца съучастие в осигуровката, от които последните шест месеца непрекъснато, могат да продължават доброволно участието си, ако поискат това продължение за шест месеца след излизането от кръга на задължително осигурените. Те са длъжни да уведомят за това осигуровката на търговците едновременно с плащането на първата доброволна вноска.

За заварените задължително осигурени, срокът, предвиден в предходната алинея може да бъде и по-малък, ако от влизането на закона в сила до излизането от кръга на задължително осигурените не са се изминали 36 месеца, при условие, че лицата са участвали непрекъснато.

Глава II

ПРЕДМЕТ НА ОСИГУРЯВАНЕТО

1. Общи разпоредбения

Чл. 12. По настоящия закон се осигуряват пенсии за инвалидност, старост и смърт и еднократни обезщетения.

Пенсията за инвалидност и старост са лични и се отпускат на самите осигурени, а пенсията за смърт са наследствени и се отпускат на вдовците или вдовца, малолетните деца или родителите на починали осигурени и лични пенсионери.

Право на пенсия се добива, когато осигуреният е изпълнил необходимото участие в осигуровката, запазени са изискванията на чл. 15 и се е сбъднал един от осигурителните случаи: инвалидност, старост или смърт (членове 17, 18, 19 и 20).

2. Участие в осигуровката

Чл. 13. Участието в осигуровката е обусловено от задължението (чл. 1) или правото (чл. 11) за осигуряване и от плащането на редовните вноски (чл. 58).

Чл. 14. Участието в осигуровката за задължително осигурените започва от датата на добиване качеството на такива, а за заварените — от влизането на настоящия закон в сила и свършва на датата на изгубване на това качество или на датата, от която се отпуска пенсията по настоящия закон.

Участието на продължаващите осигуровката, съгласно чл. 11, започва от първия ден след премахване задължението за осигуряване и трае докато се плащат редовните вноски или до датата, от която се отпуска пенсията по настоящия закон.

Чл. 15. Правото на пенсия се добива след 60-месечно участие в осигуровката.

Това право на пенсията за инвалидност и смърт не се поражда, ако през последните 60 месеца преди настъпването на инвалидността или смъртта участието е прекъснато наведнаж с повече от 20 месеца или на няколко пъти с повече от 30 месеца. При ново поражение на правото на пенсията, участието преди прекъсванията се признава. Правото на пенсия за старост не се засяга от прекъсванията.

Чл. 16. Не се счита за прекъсване на участието, макар да не се плащат вноски, времето:

- а) през което осигуреният е получавал лична пенсия по настоящия закон;
- б) от настъпването на инвалидността и смъртта до отпускането на пенсията;
- в) прекарано в боледуване, лечение или бременност, през което осигуреният не е упражнявал търговска дейност;
- г) прекарано на редовна военна служба, обучение, трудова повинност или мобилизация;

д) след навършване на 60-годишна възраст за мъжете и 55-годишна възраст за жените, ако имат най-малко 60-месечно участие в осигуровката;

е) през което осигуреният е посещавал учебни заведения с цел да усъвършенствува познанията по професията си, ако през това време не е упражнявал търговска дейност;

ж) през което осигуреният, поради промяна на професията си, е бил задължително осигурен по закона за обществените осигуровки, сметки „инвалидност“, „старост“ и „смърт“, или по закона за осигуряване умствените работници, или по закона за осигуряване на занаятчиите.

3. Осигурителни случаи

Чл. 17. Пенсия за инвалидност могат да получат осигурени, не навършили пределната възраст, които вследствие телесни недъзи или изтощаване на физическите или духовни сили са станали трайно неработоспособни (инвалиди).

Трайно неработоспособни са тези, които са изгубили над 50% от работоспособността на един телесно и душевно здрав осигурен, със същото или подобно образование, със същите или подобни практически познания или от същия или сроден търговски бранш.

Неработоспособността се определя с наредба, одобрена от министъра на търговията, промишлеността и труда.

Чл. 18. Осигурени, навършили пределната възраст, които са прекарвали в боледуване, свързано с неработоспособност в продължение най-малко на 9 месеца в течение на последната година и са останали временно неработоспособни, могат да получат временна пенсия за инвалидност.

Временната пенсия за инвалидност се отпуска за времето докато трае неработоспособността.

Чл. 19. Пенсия за старост могат да получават осигурени, които са навършили 60 години, ако са мъже, и 55 години, ако са жени (пределна възраст).

Чл. 20. Пенсия за смърт се отпуска след смъртта или безследното изчезване на осигурения и личните пенсионери.

Чл. 21. Пенсия за инвалидност се отказва, ако осигуреният си е причинил умислено неработоспособността или ако тя е настъпила при извършване на престъпни деяния от осигурения.

Пенсия за смърт се отказва на ония наследници, които са причинили виновно смъртта на наследодателя.

Чл. 22. Пенсионерите за инвалидност се преосвидетелствуват най-малко през всеки три години.

Ако при преосвидетелствването се установи, че неработоспособността е спаднала на 50 или по-малко процента, пенсията се прекратява. При покачване на неработоспособността над 50% пенсията отново се отпуска.

След навършване на пределната възраст преосвидетелствуване на пенсионерите не се прави.

По покана на пенсионера, който е получавал пенсия за инвалидност най-малко в продължение на 10 години, той може да се освободи от преосвидетелствуване от комисия по чл. 26 от настоящия закон, ако последната установи, че няма признаци неработоспособността му да спадне на 50 или по-малко процента.

Чл. 23. Пенсионерите, които получават временна пенсия за инвалидност, са длъжни да декларират всяко тримесечие, че не е настъпила промяна в тяхното състояние, поради която пенсията им би следвало да се прекрати. Тези пенсионери се преосвидетелствуват най-малко всяка година.

Чл. 24. Настъпването на неработоспособността се констатира по искане на осигурения от комисия в състав: двама лекари на държавна служба, един представител на осигуровката на търговците и по един представител на осигурените и пенсионерите. Комисията се назначава от директора на Института за обществено осигуряване.

Преосвидетелствуването се извършва от същата комисия.

За констатациите си комисията съставя мотивирани протоколи и попълня установените въпросници.

Чл. 25. За преосвидетелствуването се съобщава на пенсионерите лично един месец преди датата на извършването му.

Пенсионери, които не се явят за преосвидетелствуване на определен ден, на определеното място и в срок от един месец не представят уважителни за това причини, се считат работоспособни.

Чл. 26. Констатациите на комисията за освидетелствуването и преосвидетелствуването на инвалидите се преглеждат и обработват в осигуровката на търговците от комисия в състав: двама представители на осигуровката на търговците, един лекар от Върховния медицински съвет и по един представител на осигурените и пенсионерите. Комисията се назначава от министъра на търговията, промишлеността и труда, по предложение на управителния съвет на Института за обществено осигуряване.

Чл. 27. Комисията по чл. 26 може да събира сведения за заинтересуваните, да прави лекарски експертизи и да се консултира със специалисти. В особено съмнителни случаи тя може да вика осигурения на нов преглед и разпит.

За своите проучвания комисията изготвя доклад с мотивирано заключение до Пенсионния съвет. По искане на съвета комисията дава допълнителни осветления по всички въпроси, свързани с инвалидността на осигурения.

Чл. 28. На заинтересувания се дава, по негово искане, препис от всички документи и протоколи във връзка с определянето на неработоспособността, срещу заплащане установената от управителния съвет на института такса. По искане на заинтересувания и ако той

предплати разносните, може да се извърши лекарска експертиза в съответната клиника при медицинския факултет. Ако от експертната се установи неработоспособността, която преди това е била отредена, осигуровката на търговците връща разносните на заинтересуваните. Резултатите от експертната се вземат пред вид от комисиите по чл. 26.

4. Размери и определяне на пенсията

Чл. 29. Пенсията за инвалидност се състои от основа и добавка.

Основата за всички осигурени е равна на 4.000 лв. годишно. Добавката е равна на 14% от сумата на всички неолитхвени редовни вноски, платени до началото на пенсията, и на 14% от сумата на неолитхвените и извънредни вноски, платени до 60 месеца преди началото на пенсията. Извънредните вноски, платени през последните 60 месеца преди началото на пенсията, се вземат под внимание за изчисление на добавката и пенсията се увеличава след изтичане на 60 месеца след изплащането на последната извънредна вноска.

Чл. 30. Когато една пенсия за инвалидност бъде прекратена поради намаление на процента на неработоспособността (чл. 45, точка „л“), при възстановяването ѝ се взема под внимание за изчисление размерът ѝ и направените вноски след прекратяването, ако от прекратяването до началото на повторно отпуснатата пенсия се е изминало най-малко една година.

Чл. 31. Пенсията за старост се определя, като се превърне набраната сума по личната сметка на осигурения (членове 75 и 76) в пожизнена рента. Превръщането на сумата в пожизнена рента се прави въз основа на таблици за смъртност и инвалидност и с техническа лихва, която управителният съвет на Института за обществено осигуряване одобри. От личните данни на осигурения се взема под внимание само възрастта при пенсионирането.

Пенсията за старост съответно се намалява, когато е нужно да се отдели от набраната сума по личната сметка сума за подсилване на наследствените пенсии (чл. 79).

Чл. 32. Наследствените пенсии се определят както следва:

а) когато наследодателят е починал преди навършване на пределната възраст, наследствените пенсии се определят, като се вземе за основа личната пенсия за инвалидност, която починалият е получавал или на която е имал право в деня на смъртта;

б) когато наследодателят е починал след навършване на пределната възраст, без да е бил пенсиониран, наследствените пенсии се определят според по-голямата лична пенсия за инвалидност или старост, на която починалият е имал право. Пенсията за инвалидност се определя към деня на навършване на пределната възраст, а пенсията за старост — към деня на смъртта. Ако починалият наследодател не е имал право на пенсия за инвалидност при навършване на пределната възраст, защото не е имал нужното участие, за основа при изчислението на наследствените пенсии се взема размерът на пенсията за инвалидност, която се изчислява за първото 5-годишно участие;

в) когато наследодателят е починал след навършване на пределната възраст, като личен пенсионер, наследствените пенсии се определят според получаваната от него пенсия.

Съпругът или съпругата на починалия получава 40%, сираците до 20%, а ако са кръгли — по 30%, родителите общо 20% от личната пенсия, която служи за основа при определянето на наследствената пенсия.

Сборът на наследствените пенсии не може да надминава размера на личната пенсия, въз основа на която се изчисляват. Когато сборът на наследствените пенсии надминава размера на личната пенсия, те се намаляват съответно до този размер.

Чл. 33. Когато личен пенсионер изкарва доход от търговска дейност, пенсията му се намалява така, че сборът от пенсията и доходът от личния труд да не е по-голям от средния деклариран доход от търговската дейност през последните две години до пенсионирането.

Чл. 34. При повторно омъжване на вдовицата-пенсионерка се отпуска еднократна сума, равна на тригодишния размер на пенсията ѝ.

5. Получаване на пенсията

Чл. 35. Вдовицата може да получи пенсия, ако от сключването на брака до деня на смъртта на наследодателя са се изминали повече от 6 месеца, а когато съпругът при сключването на брака е бил над 50-годишна възраст — повече от 2 години. Изключение от това ограничение се прави, когато смъртта се дължи на злополука, настъпила след сключването на брака, когато от брака се е родило дете или когато в деня на смъртта вдовицата е била бременна.

Вдовецът може да получи пенсия при същите условия както вдовицата, и то ако е неработоспособен съгласно чл. 17 и ако починалата съпруга го е издържала с дохода от търговската си дейност или с пенсията си.

Сиращи, които могат да получат наследствена пенсия, са:

- а) законните деца;
- б) осиновените деца, ако осиновяването е станало най-малко една година преди смъртта на наследодателя;
- в) заварените и доведените деца, ако бракът е сключен 6 месеца преди смъртта на наследодателя;
- г) незаконородените деца, ако са припознати от осигурения родител;

д) узаконените деца на починалия родител.

Родителите получават наследствена пенсия, ако годишният им доход не надминава 12.000 лв.

Чл. 36. Пенсията за инвалидност се получават, докато неработоспособността е над 50%. След десетата година от началото на пенсията, ако пенсионерът бъде освободен от преосвидетелствуване, съгласно чл. 22 от настоящия закон, или след навършване на пределната възраст от пенсионера, пенсията за инвалидност става пожизнена.

Пенсията за старост са пожизнени.

Вдовицата получава пенсията си пожизнено или до встъпването ѝ в нов брак.

Вдовецът получава пенсията си пожизнено или до встъпването му в нов брак, или докато са налице условията, предвидени в чл. 35 от настоящия закон.

Деца получават пенсията си до навършване на 18-годишна възраст, освен ако са встъпили в брак преди навършване на тази възраст. Деца, които вследствие телесни или душевни недъзи, добити преди навършване на 18-годишна възраст, не могат да изкарват прехраната си, получават пенсията пожизнено или до премахването на недъзите. Такива деца се освидетелствуват и преосвидетелствуват както пенсионерите за инвалидност.

Родителите получават пенсията си пожизнено или докато годишният им доход не надминава 12.000 лв.

Чл. 37. Получаването на пенсия по настоящия закон не изключва получаването на друга пенсия, добита по закон или по решение на Народното събрание.

Получаването на лична и наследствена пенсия по настоящия закон се допуска.

Чл. 38. Пенсията за инвалидност се отпуска от първия ден на месеца, следващ този, през който осигуреният е станал неработоспособен. Ако началото на неработоспособността не може да се установи, пенсията се отпуска от деня, в който е постъпило искането за нея.

Временната пенсия за инвалидност се отпуска след изтичането на деветия месец от заболяването на осигурения.

Пенсията за старост се отпуска от деня, в който е постъпило искането за нея или, най-рано, от датата на навършване пределната възраст.

Пенсията за смърт се отпуска от датата на смъртта или на безследното изчезване.

Чл. 39. Ако една пенсия за инвалидност или смърт не бъде поискана в продължение на шест месеца от деня, на който се е породило правото за нея, тя се отпуска от деня на поискването ѝ.

Чл. 40. Начинът за изплащането на пенсията се урежда с отделна наредба, изработена от управителния съвет на Института за обществено осигуряване и одобрена от министъра на търговията, промишлеността и труда.

Чл. 41. Пенсията не могат да се отстъпват другиму, нито да се залагат срещу задължения. Пенсията до 6.000 лв. годишно не подлежат на запиране.

Чл. 42. Правото за получаване на пенсия се погасява с давност, ако не е направено искане за това в срок от 5 години, откогато то се е породило. Това постановление не се отнася до пенсията за старост, които не се погасяват с давност.

Чл. 43. Пенсионерите и наследниците им са длъжни да дават по установения образец и в определения срок всички сведения, които осигуровката на търговците им поиска във връзка с получаването на пенсията.

6. Спиране, прекратяване и заместване на пенсията

Чл. 44. Пенсията се спира:

а) докато пенсионерът живее в чужбина без разрешение на Института за обществено осигуряване;

б) докато е лишен от всички права или от правата по тунктове от 1-4 на чл. 30 от наказателния закон.

Ако такъв пенсионер има семейство, което е издържал чрез пенсията си, на семейството се отпуска 80% от пенсията;

в) докато заема длъжността в учреждение, попадащо под чл. 5 от закона за пенсията за изслужено време;

г) докато условията за получаване на пенсия от вдовца и родителите, съгласно чл. 35, не са налице.

Спирането на пенсията става от деня, на който се е породила причината за това.

Спираната пенсия, по искане на пенсионера, може да се възобнови, когато се премахне причината за спирането.

Възобновената пенсия тече от деня, на който причината за спирането се е премахнала, или, ако искането не е постъпило в шестмесечен срок след този ден, от деня, когато е постъпило искането.

Чл. 45. Пенсията се прекратява:

а) когато пенсионерът почине;

б) когато при преосвидетелствуването се установи, че неработоспособността е спаднала на 50 и по-малко процента;

в) когато пенсионерът не се яви пред комисията за преосвидетелствуване на определения ден и на определеното място и не представи уважителни за това оправдания в срок, предвиден в чл. 25 от настоящия закон;

г) при повторно омъжване на вдовицата, при повторно оженване на вдовца и при оженване на сираците;

д) когато сираците навършват 18-годишна възраст, с изключение на сираците с телесни и душевни недъзи.

е) когато се установи, че пенсията е неправилно отпусната;
ж) когато се докаже, че признатият за безследно изчезнал наследодател още живее;

з) когато се установи по съдебен ред, че лицето си е послужило с изправени документи или с лъжливи доказателствени средства, за да му се отпусне пенсия.

Прекратяването на пенсията съгласно точки „а“, „б“, „в“, „г“ и „д“ става от края на месеца, през който се е появила причината за това. Прекратяването на пенсията съгласно точки „е“ и „ж“ става от деня, на който се е появила причината за това. Прекратяването на пенсията по точка „з“ става от нейното начало.

Чл. 46. Пенсионерите и техните наследници са длъжни да съобщават на осигуровката на търговците за появяването на всяко обстоятелство, което води подире си спирането или прекратяването на пенсията.

Ако един пенсионер или неговите наследници не съобщат своевременно на осигуровката на търговците настъпила причина за спирането или прекратяването на пенсията и получават по-нататък, получената пенсия след датата, на която се е породила причината за спирането или прекратяването ѝ, се счита за незаконно получена.

Чл. 47. Ако една пенсия не се получава в продължение на 3 години, тя остава в полза на осигуровката на търговците, като се прекратява автоматически. При поискване така прекратената пенсия се възобновява от деня на поискването ѝ.

Чл. 48. При навършване на пределната възраст, пенсията за инвалидност се заменя с пенсия за старост, ако последната е по-голяма.

Чл. 49. Всеки пенсионер, който получава временна пенсия за инвалидност непрекъснато в продължение на 5 години, може да иска, пенсията да се замени с пенсия за инвалидност. Това може да стане, ако се констатира, че няма изгледи болният да оздравее.

7. Пенсионно производство

Чл. 50. Отпускането на пенсията, определянето на размера ѝ, възобновяването и заменяването ѝ съгласно чл. 45, точка „б“, става по решение на пенсионния съвет.

Спирането на пенсията, прекратяването ѝ във всички други случаи, освен по чл. 45, точка „б“, и отпускането на пенсията на наследниците на починали лични пенсионери става с заповед на началника на осигуровката на търговците.

Чл. 51. Пенсионният съвет има състав: един съдия от апелативния съд, който е председател на съвета, началника на осигуровката на търговците или негов заместник и по един представител на осигурените и на Върховния медицински съвет.

Членове на пенсионния съвет, с изключение на началника на осигуровката на търговците или неговия заместник, се назначават за срок от три години от министъра на търговията, промишлеността и труда, по предложение на управителния съвет на Института за обществено осигуряване. Преназначаване се допуска.

Чл. 52. Исканията и документите за пенсията се подават до осигуровката на търговците.

Осигуровката на търговците подготвя преписките и всички данни, необходими за установяване правото и размера на пенсията. Тя може да събира доказателства и да върши проверки.

Чл. 53. За решенията на пенсионния съвет се съставят протоколи. Решенията за отпускане и възобновяване на пенсията трябва да съдържат размера, началото, начина за определянето и основанията за отпускането ѝ.

Решенията за прекратяване на пенсията, съгласно чл. 45, точка „б“, и заповедите на началника на осигуровката на търговците, трябва да съдържат основанията, въз основа на които е взето решението или е издадена заповедта.

На заинтересувания се изпраща препис от решението или заповедта. В преписа трябва да се укаже, че решението или заповедта влизат в законна сила, ако заинтересуваният не се възползува от правото на обжалване, съгласно чл. 55.

Чл. 54. Когато едно искане на пенсия за инвалидност не бъде удовлетворено, защото не е имало налице неработоспособността по чл. 17, или когато една пенсия за инвалидност бъде прекратена съгласно чл. 45, точка „б“, ново искане за пенсия за инвалидност може да бъде разглеждано след изтичането на една година от решението на пенсионния съвет. Изключение се прави, когато се представят доказателства, че са настъпили обстоятелства, които водят подир себе си неработоспособността.

Чл. 55. Заповедите на началника на осигуровката на търговците подлежат на обжалване пред Пенсионния съвет в едномесечен срок от получаване на преписа.

Решенията на Пенсионния съвет подлежат на обжалване пред надлежния областен съд в едномесечен срок от деня на получаване на преписа.

Апелативната жалба се подава в два екземпляра чрез осигуровката на търговците.

Определението на областния съд подлежи на обжалване по касационен ред пред Върховния административен съд в двумесечен срок, считан от деня на съобщението, че определението е изготвено.

Производството е безплатно, но при касационни жалби се представя в едномесечен срок залог 100 лв., внесени в приход на осигуровката на търговците. Осигуровката на търговците се освобождава от такъв залог. Когато жалбата бъде призната за основателна, залогът се връща, ако бъде поискан в едногодишен срок от решението на съда.

Чл. 56. Фактическите грешки, допуснати в заповедите или решенията, съгласно чл. 50, които са влезли в законна сила, подлежат на изправяне при установяването им. Новите заповеди или решения се обжалват по реда на чл. 55.

Глава III

СРЕДСТВА И ФИНАНСОВО ИЗГРАЖДАНЕ

1. Вноски

Чл. 57. Вноските биват индивидуални и общи. Индивидуалните вноски се плащат от самите осигурени и биват редовни (чл. 58) и извънредни (чл. 63).

Общите вноски са разпределенията на сумите съгласно чл. 100, точка „г“.

Чл. 58. Редовните вноски възлизат годишно на най-малко 12%, или месечно на най-малко 1% от декларирания доход за определяне на патентния данък. Ако този доход е по-голям от 120.000 лв. годишно, той се свежда на 120.000 лв. От този доход се изчисляват и вноските на онези осигурени, чийто доход надминава границата за определяне на патентния данък.

С редовните вноски се създава и поддържа участието в осигуровката и се добива съответният размер на пенсията.

Чл. 59. Задължително осигурените са длъжни да плащат редовните си вноски по предвидения начин и с предвидените образци.

Чл. 60. Редовните вноски на продължаващите осигуровката (чл. 11) не могат да бъдат по-малки от половината, нито по-големи от цялата последна месечна редовна вноска, която е платена от лицето като задължително осигурен.

Чл. 61. Редовните вноски се плащат за времето, през което лицето е подлежало на задължително осигуряване (чл. 14).

Чл. 62. Редовните вноски се плащат месечно. За всеки изтекъл календарен месец вноската трябва да се плати до 15 число на следващия месец. Допуска се предварителното плащане на редовните вноски за повече от 1 месец.

Чл. 63. Извънредните вноски могат да бъдат както периодически, така и еднократни. Извънредни вноски могат да плащат всички осигурени.

При плащане на извънредни вноски осигуреният трябва да уведоми осигуровката на търговците.

Направените извънредни вноски не се връщат.

Чл. 64. Редовни вноски, които се платят 20 месеца след изтичането на времето, за което се отнасят, са недействителни. Те се считат за извънредни вноски; изключение се прави за вноски, които се платят по силата на издадени наказателни постановления, стига актът за нарушението да е съставен в този 20-месечен срок.

Чл. 65. Всички вноски, които се правят от лица, които не подлежат на задължително осигуряване (чл. 1) или нямат право за продължение на осигуровката (чл. 11), са недействителни. При поискване в продължение на три години след като са били направени, те се връщат неолихвени на лицето или наследниците. Не бъдат ли поискани в този срок, те не подлежат на връщане.

След изтичането на този срок непоисканите действителни вноски се считат за извънредни вноски, ако лицето, от което са внесени, има най-малко 60-месечно участие в осигуровката на търговците. В противен случай те остават в полза на осигуровката.

Чл. 66. Платени в повече редовни вноски, поради грешка или заблуждение на осигурения, са недействителни. При поискване в продължение на три години след плащането им те се връщат неолихвени. Вместо връщането допуска се тези вноски да бъдат прихванати за бъдещо време.

Чл. 67. На осигурените се издават осигурителни книжки, в които се съдържат данни относно личността, участието, декларирания доход и платените вноски.

Осигурените са длъжни да водят осигурителните книжки по предписанията на Института за обществено осигуряване.

Таксите за осигурителните книжки се определят от управителния съвет на Института за обществено осигуряване.

Чл. 68. Осигурените са длъжни да дават всички сведения във връзка с вноските им, които им се искат от осигуровката на търговците или от органите на Института за обществено осигуряване.

Органите на Института за обществено осигуряване, натоварени с проверката на търговските заведения или на книгата на осигурените, са длъжни да пазят всички служебни тайни, които им са станали достояние при изпълнение на службата.

Чл. 69. Подробените по определянето и плащането на редовните и извънредни вноски, както и удостоверяването от осигуровката на търговците за плащането им, се уреждат с наредба на управителния съвет, одобрена от министъра на търговията, промишлеността и труда.

2. Финансово изграждане

Чл. 70. Приходите на осигуровката на търговците се образуват от:

- редовните и извънредните вноски на осигурените;
- доходите от оползотворените средства на осигуровката;
- сумите, които Общият съюз на българските търговци внася, съгласно членове 98 и 99;
- сумите, които се прехвърлят от работническите осигуровки — сметка „Инвалидност и старост“, от осигуровката на умствени работници и от осигуровката на занаятчиите, съгласно чл. 84;

д) глобите по настоящия закон, като се съблюдава чл. 9 от закона за Института за обществено осигуряване;

е) недействителните вноски, които остават в полза на осигуровката, съгласно чл. 65, и

ж) всички други плащания в осигуровката на търговците, които се предвиждат от настоящия закон или от наредбите за приложението му.

Чл. 71. Разходите на осигуровката на търговците са:

а) разходите за пенсията и еднократните обезщетения на вдовците-пенсионери; тези разходи се посрещат от средствата на фонд „Пенсии“;

б) разходите за издръжка на осигуровката на търговците и за съответна част от общите разходи на Института за обществено осигуряване, съгласно чл. 6 от закона за Института за обществено осигуряване;

в) разходите по прехвърлянето на суми в работническите осигуровки — сметка „Инвалидност и старост“, в осигуровката на умствените работници и в осигуровката на занаятчиите, съгласно чл. 84.

Чл. 72. Набраните средства на осигуровката на търговците се обособяват в следните фондове:

- а) „Пенсии“;
- б) „Лични сметки“ и
- в) „Запасен фонд“.

Чл. 73. Фондът „Пенсии“ съдържа средствата, необходими за покриване на осигурително-техническите равностойности на правата на осигурените за пенсия, за инвалидност и смърт и на всички отпуснати пенсии. Размерът на тези средства се определя по методите на осигурителната математика с елементи, които управителният съвет одобри.

Фондът „Лични сметки“ се състои от личните сметки на осигурените съгласно членове 75, 76 и 77 от настоящия закон.

В „Запасния фонд“ се набират глобите по настоящия закон и излишните суми от постъпването съгласно чл. 77. Средствата на „Запасния фонд“ се използват за заздравяване на осигуровката, за посрещане на евентуални загуби на осигуровката на търговците и за покриване на лихвата на личните сметки. Отделянето в „Запасния фонд“ се поддържа докато достигне размера на едногодишното постъпление от редовни вноски. Когато „Запасният фонд“ надвиши този размер, средствата се използват за лекуване на осигурените и за здравни мероприятия, имащи за цел предотвратяване на инвалидността на осигурените. Подробностите ще се уредят с наредба на управителния съвет на Института за обществено осигуряване, одобрена от министъра на търговията, промишлеността и труда.

Чл. 74. Личните сметки на осигурените служат като мярка за определяне на пенсията за старост. Личните сметки се образуват от вноски и лихви.

Чл. 75. В личната сметка на осигурения се отнасят следните проценти от платените редовни вноски:

- а) когато осигуреният се осигурява за случаите инвалидност, старост и смърт — 50%;
- б) когато осигуреният се осигурява само за случаите старост и смърт (чл. 5) — 74%;
- в) след навършване на пределната възраст, ако осигуреният има 60-месечно участие в осигуровката — целите вноски; така се постъпва и с платените редовни вноски от личните пенсионери.

Чл. 76. В личната сметка на осигурения се отнасят следните проценти от платените извънредни вноски:

- а) когато осигуреният се осигурява за случаите инвалидност, старост и смърт — 68%, ако осигуреният е мъж, и 83%, ако осигуреният е жена;
- б) когато осигуреният се осигурява само за случаите старост и смърт — 82%, ако е мъж, и 90%, ако е жена;
- в) след навършване на 55-годишна възраст от мъжете и 50-годишна възраст от жените — целите извънредни вноски. Така се постъпва и с платените извънредни вноски от личните пенсионери.

Чл. 77. Остатъкът от годишното постъпление, който се получава след като се приспадат разходите на осигуровката на търговците и отделияето на фонд „Пенсии“, съгласно чл. 73, и в фонд „Лични сметки“, съгласно членове 75 и 76, се разпределя под форма на лихви върху личните сметки. Разпределянето се прави по начин, определен с наредба на управителния съвет, одобрена от министъра на търговията, промишлеността и труда.

С наредба на управителния съвет, одобрена от министъра на търговията, промишлеността и труда, може да се определи минимален и максимален размер на лихвата, която се разпределя в личните сметки.

Когато след разпределянето на остатъка от годишното постъпление останат излишни суми, те се отнасят в „Запасния фонд“.

Чл. 78. Личната сметка се закрива:

- а) когато се отпусне пенсия за старост;
- б) когато пенсия за инвалидност бъде заменена с пенсия за старост (чл. 48);
- в) когато осигуреният почине преди да се е пенсионира за старост;
- г) когато осигуреният се пенсионира за старост при работническите осигуровки, сметка „Инвалидност и старост“, в осигуровката на умствените работници или в осигуровката на занаятчиите, в които се прехвърлят суми, съгласно чл. 84.

Чл. 79. При закриване на личната сметка по точка „а“ на предходния член от фонда „Лични сметки“ се прехвърля в фонда „Пенсии“ капитал, отговарящ на закритата лична сметка.

При закриването на личната сметка по точки „б“, „в“ и „г“ на предходния член от фонда „Лични сметки“ се освобождава капитал, отговарящ на закритата лична сметка. Освободеният капитал се отнася към приходите на онази година, през която личната сметка е закрита.

Ако смъртта на осигурения е настъпила след навършването на пределната възраст и починалият е оставил наследници с право на пенсия, размерът на която се определя според пенсията за старост (чл. 32), от фонда „Лични сметки“ се прехвърля в фонда „Пенсии“ необходимата сума за обезпечаване на разликата между така определената наследствена пенсия и тая, която се определя според инвалидната пенсия. В този случай в годишното постъпление се отнася капитал, който отговаря на останалата част от личната сметка.

Чл. 80. Средствата на фонда „Лични сметки“ се използват само за целите, съгласно чл. 79. Връщане на суми и отпускане на заеми срещу личните сметки не се допускат.

Чл. 81. Средствата на фонда „Пенсии“ не могат да спаднат с повече от 10% под сумата, която той трябва да има съгласно чл. 93. Фондът „Лични сметки“ трябва да разполага със средства, които да се равняват на сумата на отделните лични сметки.

Когато горните изисквания не могат да се изпълнят, счита се, че осигуровката е неуравновесена и се пристъпва към мерки, които да я заздравят и уравновесят, като най-напред се използват набраните суми в „Запасния фонд“.

Чл. 82. Най-много през всеки три години трябва да се прави осигурително-техническа преценка на фондовете на осигуровката на търговците и да се съставя осигурително-технически баланс. Първата преценка и първият техническо-осигурителен баланс трябва да се направят към края на втората година след влизането в сила на настоящия закон.

Глава IV

Отношение към други пенсионни осигуровки

Чл. 83. При пенсионирането на осигурения, който след влизането на настоящия закон в сила са били осигурени последователно по закона за обществените осигуровки — сметка „Инвалидност и смърт“, по закона за осигуряване на умствените работници, по закона за осигуряване на занаятчиите и по настоящия закон, се постъпва както следва:

- а) ако осигуреният е добил право на пенсия само по един закон, пенсионира се по него;
- б) ако осигуреният е добил право на пенсия по два или повече закони, отпуска му се само най-голямата пенсия;
- в) ако осигуреният с отделното си участие не е добил право на пенсия по никой от четирите закони, правото му за пенсиониране се определя, като се събере участието по отделните закони. Ако от така събраното участие осигуреният добива право на пенсия само по един от законите, постъпва се съгласно точка „а“, а ако добива право на пенсия по два или повече закони, постъпва се съгласно точка „б“.

Пенсионирането при една осигуровка с зачитане на участие при други осигуровки става по искане на осигурения.

Чл. 84. При пенсиониране на един осигурен по една от четирите осигуровки, съгласно предходния член, в пенсиониращата осигуровка се прехвърлят платените редовни и извънредни вноски в другите осигуровки с лихва, която се определя от управителния съвет на Института за обществено осигуряване.

Чл. 85. При определяне правото за пенсиониране, съгласно чл. 83, и при изчисление размера на пенсията се постъпва както следва:

- а) участието по закона за осигуряване на умствените работници, по закона за осигуряване на занаятчиите и по настоящия закон се приравнява на участие по закона за обществените осигуровки с онази категория вноски, която е най-близко до плащаните вноски;
- б) участието по закона за обществените осигуровки, по закона за осигуряване на занаятчиите и по настоящия закон се превръща в участие по закона за осигуряване на умствените работници, като се разделя сумата на прехвърлените редовни вноски (без лихвите) с редовната вноска по закона за осигуряване на умствените работници за онази месец, който е най-близък по време от участието в другите осигуровки;
- в) участието по закона за обществените осигуровки, по закона за осигуряване на умствените работници и по настоящия закон се превръща в участие по закона за осигуряване на занаятчиите, като се раздели сумата на прехвърлените редовни вноски (без лихвите) с вноската по чл. 27, точка „а“, от закона за осигуряване на занаятчиите;
- г) участието по закона за обществените осигуровки, по закона за осигуряване на умствените работници и по закона за осигуряване на занаятчиите се превръща в участие по настоящия закон, аналогично на превръщането по точка „б“.

Чл. 86. Прехвърлените редовни и извънредни вноски се третира при определяне размера на пенсията от пенсиониращата осигуровка по закона, който я урежда.

Чл. 87. Подробностите по приложението на членове 83 до 86 се уреждат с наредба на управителния съвет на Института за обществено осигуряване, одобрена от министъра на търговията, промишлеността и труда.

Глава V

Наказателни разпореждания

Чл. 88. С глоба от 100 до 20.000 лв. се наказва всеки, който:

- а) не се регистрира съгласно чл. 6;

б) не представи препис или извлечение от декларацията съгласно чл. 7 или представи неверни такива; независимо от глобата, осигуровката на търговците може да определи, по своя преценка, дохода или размера на вноската на осигурения;

в) не представи, без уважителни причини, в срок исканите му сведения или даде неверни такива; и

г) не изпълнява нарежданията на Института за обществено осигуряване във връзка с плащането на вноските и с осигуряването.

Чл. 89. Пенсионер или наследникът му, който осигурява да получава пенсията си след настъпване на причините за намаляването, спирането или прекратяването ѝ, връща незаконно получената пенсия в срок от една година с 20% глоба годишно.

Чл. 90. Който пречатства по начин да се даде възможност на органите на Института за обществено осигуряване да извършат проверка във връзка с осигуряването по настоящия закон, се наказва по общия наказателен закон — чл. 14^а.

Чл. 91. Кмет или негов заместник, както и данъчен началник или негов заместник, които неправилно заверяват декларации, извлечения от тях, пенсионни книжки или други документи във връзка с получаването на пенсията или с осигуряването, отговарят за произлезлите от това щети за осигуровката, независимо от отговорността им по наказателния закон.

Чл. 92. Който не плати редовните вноски, съгласно чл. 58, се наказва да ги заплати с глоба от 20% до 100% или се наказва, след надлежно предупреждение и даване подходящ срок за издължаване на вноските, с затваряне на заведението на осигурения.

Чл. 93. За всички други нарушения на осигурения закон, за които не е предвидено отделно наказание, както и за нарушение наредбите по приложение на настоящия член, се налагат глоби от 100 до 5.000 лв.

Чл. 94. Нарушенията по настоящия закон се констатира от службата на осигуровката на търговците или от органите на Института за обществено осигуряване с акт, подписан от съставителя и нарушителя и приподписан от един свидетел. Актовете за неплащане своевременно или в пълен размер на вноските се подписват само от началника на осигуровката на търговците и от един контролор.

Отказът на нарушителя да подпише акта се удостоверява от двама свидетели.

Всеки акт, съставен според постановленията на настоящия закон, съставлява доказателство за извършеното нарушение до доказване на противното. Актовете се представят в осигуровката на търговците.

Чл. 95. Глобите по настоящия закон се налагат с постановление от директора на Института за обществено осигуряване или от упълномощено от него лице, въз основа на акта, с който е констатирано нарушението. Ако има неизплатени вноски, нарушителят се осъжда с постановлението да заплати тия вноски.

Препис от постановлението се връчва на нарушителя.

Постановлението може да се обжалва по отношение на глобата пред надлежния съд, по реда, предвиден в кн. 6, гл. V, на закона за наказателното съдопроизводство. Постановления, с които се налага глоба до 500 лв., не подлежат на обжалване.

Чл. 96. Ако неплатените вноски и наложените глоби не бъдат внесени доброволно, в срок един месец от деня, когато постановлението влезе в законна сила, те се събират принудително по реда за събиране на преките данъци в полза на осигуровката на търговците, от държавните бирници-изпълнители. За обезпечение на глобите и вноските Институтът за обществено осигуряване може да нареди на данъчните управления и преди влизането в сила на постановлението да наложат възбрана и секвестър върху дължниковите имоти.

Институтът за обществено осигуряване може да назначава свои бирници-изпълнители, които се ползват с правата и задълженията на държавните бирници-изпълнители по отношение принудителното събиране на суми по закона за осигуряване, които институтът прилага. Тези бирници-изпълнители полагат специален изпит.

Чл. 97. Глобите на пенсионерите могат да се удържат направо от пенсията им, ако не са прекратени или спрени. Когато пенсията бъде спряна или прекратена, незаконно получената пенсия, глобите и лихвите се събират по реда на чл. 96.

Глава VI

Участие на Общия съюз на българските търговци в осигуровката

Чл. 98. Разрешава се на Общия съюз на българските търговци да издаде и продава специални марки на стойност 3 лв., с които се облекчават за сметка на търговците следните книжа:

а) всички товарителници и коносаменти за превозване на стоки по българските държавни железници, параходи, камиони, аероплани и др.;

б) всички бордера, сметки, издадени от борсовите посредници за сделки с зърнени храни, стоки, ценни книжа и др.;

в) всички сметки или бордеда, издадени от митническите и железопътни посредници;

г) всички издадени преносителни свидетелства за пренасяне на спиртни напитки;

д) всички издадени фактури;

е) всички издадени удостоверения от търговско-индустриалните камари, Общия съюз на българските търговци и поделенията му;

ж) всички дадени поръчки от търговци над 1.000 лв.;

з) всички получени от странство фактури над 10.000 л.

Средствата от продажбата на специалните марки на Общия съюз на българските търговци се внасят в сметка „Осигурителна служба“ при Общия съюз на българските търговци в Българската земеделска банка.

В същата сметка се внасят от вносителите — 1% от стойността на внесените стоки.

Средствата, които се събират по сметките на „Осигурителна служба“ при Общия съюз на българските търговци, се внасят в осигуровката на търговците. Срокът на внасянето е три месеца след изтичане на календарната година.

Чл. 99. Общият съюз на българските търговци внася в осигуровката на търговците:

а) 10% от събраните суми от членски вноски;

б) 10% от доходите на поделенията на Общия съюз на българските търговци и

в) чистата печалба от притежаваните от Общия съюз на българските търговци акции от предприятия.

Общият съюз на българските търговци може да дава допълнителни субсидии на осигуровката на търговците от приходите си от членски вноски, от имоти на съюза или на поделенията му, от ликвидация на тези имоти и др. За това е нужно да се вземе съгласието на Дирекцията за организиране и контрола на професиите и одобрение на министъра на търговията, промишлеността и труда.

Чл. 100. Средствата, които се внасят от осигуровката на търговците, съгласно членове 98 и 99, се използват за:

а) плащане редовните вноски на осигурени търговци, които са изпадали в положение, в което не могат да ги платят;

б) откупуване пенсий на заварени от закона осигурени, за които е настъпил осигурителният случай, без да имат още право на пенсия и ако са изпаднали в нужда и нямат средства и възможност за препитание;

в) за засилване на личните сметки на всички или само на някои осигурени;

г) разпределяне под форма на общи вноски, съгласно чл. 57.

Чл. 101. Откупуването на пенсий, съгласно чл. 10, точка „б“, става, като се внесе в фонда „Пенсии“ (чл. 73) сума, равна на покривния капитал на откупените пенсий. Изчислението на покривния капитал се извършва с елементи, които управителният съвет на Института за обществено осигуряване одобри.

Откупените пенсий не могат да бъдат по-големи от 12.000 лв. годишно.

Откупените пенсий се отпускат, спират, прекратяват и плащат съгласно разпореденията на членове 44 до 49. Те се прекратяват още и когато условията за отпускането им, съгласно чл. 100, точка „б“, се премахват.

Настоятелството на Общия съюз на българските търговци и управителният съвет на Института за обществено осигуряване определят лицата, на които може да се откупят пенсий или чийто сткупени пенсий следва да се прекратят.

Чл. 102. Подробностите по приложението на членове 98 до 101 ще се уредят с наредби, изработени от управителния съвет на Института за обществено осигуряване и от настоящия съвет на Общия съюз на българските търговци и одобрени от министъра на търговията, промишлеността и труда.

Глава VII

Отношение към други пенсионни осигуровки

Чл. 103. Всички административни, общински и полицейски власти, по искане на органите на Института за обществено осигуряване, са длъжни да им оказват нужното съдействие при изпълнение на службата във връзка с приложението на настоящия закон.

Полицейските и общинските власти са длъжни, в срок от 10 дни след получаване на нареждането на Института за обществено осигуряване, да затворят заведението на осигурения съгласно чл. 92, ако той в този срок не им представи документ, от който да се вижда, че вноските и глобите са издължени. Когато осигуреният внесе дължимите суми след затваряне на заведението му, полицейските и общинските власти са длъжни, в срок от пет дни след представяне на документа, да отворят отново заведението.

Общинските управления са длъжни да водят и да дават на Института за обществено осигуряване всички сведения във връзка с получаването на пенсията, както и да вършат заверка на документи, които Институтът за обществено осигуряване изисква.

Чл. 104. Касовата служба на осигуровката на търговците се извършва от държавни кредитни учреждения и от пощенската чекова служба, определени с постановление на Министерския съвет. Касовата служба е безплатна.

Чл. 105. Освобождават се от герб и фондови марки всички книжа и документи, които се искат или издават на осигурените във връзка с осигуряването по законите, които Институтът за обществено осигуряване прилага.

Осигурителните обезщетения по настоящия закон се освобождават от всички данъци.

Освобождават се от вносни мита, такси, герб и други бери, събирани от митниците, всички материали, машини и инсталации, внесени за нуждите на Института за обществено осигуряване. От гледище на закона за гербовия налог, Институтът за обществено осигуряване се счита за държавно учреждение.

Чл. 106. Вземанията на осигуровката на търговците, произхождащи от вноски, глоби, лихви и доходи от плащанги, които не се платят в срок, са привилегирани наравно с вземанията на държавата от преки данъци. След изтичането на срока за плащането им, те се събират по реда на преките данъци.

Глава VIII

Разни разпоредения

Чл. 107. Осигуряването по настоящия закон се извършва от Института за обществено осигуряване.

Осигуровката по настоящия закон се обособява в Института за обществено осигуряване като „Осигуровка на търгоците“. Тя сама или заедно с други осигуровки при института се обособяват административно в отдел или дирекция.

Осигуровката на търгоците се управлява от управителните органи на Института за обществено осигуряване. Управителният съвет на Института за обществено осигуряване се засяда с един представител на осигурените търговци.

Чл. 108. Приложението на настоящия закон се възлага на министъра на търговията, промишлеността и труда.

Чл. 109. Настоящият закон влиза в сила от началото на четвъртия месец след датата на обнародването му в „Държавен вестник“.

Чл. 110. Разходите, които се налагат да бъдат направени за подготвителните работи по приложението на настоящия закон, се покриват от Института за обществено осигуряване взаимнообразно.

Чл. 111. Настоящият закон отменя всички закони и наредби, които му противоречат.)

Председател Христо Калфов: Които приемат на първо четене законопроекта за осигуряване на търговците, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! Понеже законопроектът за стопанските камари — точка пета от дневния ред — е обширен и важен, изисква се едно възможно добро проучване на материята, той ще бъде разгледан в едно от следващите заседания. Пожъди това предстои да установим дневния ред за следното заседание.

За идното заседание, 16 т. м., вторник, 15 ч., в съгласие с правителството, предлагам следния дневен ред:

Одобрение на предложенията:

1. За одобрение 83. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 2 март 1943 г., протокол № 32 — относно картофите „Бинте“.

Председател: **ХРИСТО КАЛФОВ**

2. За одобрение 21. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 2 март 1943 г., протокол № 32 — относно воденето на търговски книги в освободените през 1941 г. земи.

Първо четене на законопроектите:

3. За допълнение на чл. 150 от закона за държавните привилегии, акцизите и патентите.

4. За разрешаване извънреден бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на държавните и на гарантираните от държавата дългове за 1943 бюджетна година в размер на 1.500.000.000 лв. и за изменение на чл. 2 от закона за извънредния бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на държавните дългове за 1942 бюджетна година в размер на 3.025.000.000 лв.

5. За изменение и допълнение на закона за взаимноспомогателната каса на служителите по Министерството на народното просвещение.

6. За земеделския машинен инвентар.

Второ четене на законопроектите:

7. За изменение и допълнение на закона за осигуряване на умствените работници.

8. За допълнение на закона за обществените осигуровки.

9. За сключване заем от Българската земеделска и кооперативна банка в размер на 200.000.000 лв. за проучване на природните богатства в България и за минно-технически цели.

10. За осигуряване на търговците.

Които приемат този дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигам заседанието.

(Вдигнато в 18 ч. 35 м.)

Секретари: { **ДИМИТЪР САРАДЖОВ**
СВЕТΟΣЛАВ СЛАВОВ

Началник на Стенографското отделение: **ДОНЧО ДУКОВ**